

A „VICTORIA” biztosító-társaság,

mely Kolozsvárott 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris
3.200,059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír

biztosításokat elfogad:
I. Tűzkárok ellen.
II. Szállítmányi áruk, utoni károsodás ellen.
III. Jégkárok ellen, mindennemű természetekre. Végre:

IV. az ember életére,
minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Életbiztosítási példák:
I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet:
Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr.
» 30 » 22 » 70 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 »
» 35 » 27 » 20 » » 50 » 47 » 60 » » 65 » 103 » 50 »
évenkénti díjat.

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korévben fizetendő 1000 ft. kiházasítási vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet:
Egy 1 éves gyermektől 18 korévig 20 korévig 24 korévig
» 2 » » 40 ft. 20 kr. 33 ft. 60 kr. 24 ft. 70 kr.
» 3 » » 44 » 10 » 36 » 70 » 26 » 50 »
» 4 » » 48 » 50 » 40 » 10 » 28 » 80 »
évenkénti díjt. A gyermek elhalálása esetén a befizetett díjak visszatérítetnek.

III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálozásakor, a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 80 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadják a

túlélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is.
Minden biztosítási miveltéknel a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségben részesítetnek.
Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenekben bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria” biztosító-társaság
vezérügynöksége Pesten, (régii posta-utca 2. sz., 2. emelet).
Utánnyomás nem díjaztatik. 1189 (13-26)

Lőerejű oszlop-cséplőgépek, valamint egyéb gazdasági eszközök raktára.

Alulírott közhírré teszem, miszerint nálam a külföldi leghíreseb gyárak által készített lőerejű cséplőgépek, melyek egyszerűségük, könnyűségük s olcsó árúknál fogva legjobban ajánlatnak — folyton készletben tartanak.
Ezen gépek két erős vagy három gyengébb lő által hajthatók s naponta 150 nagy keresztet csépelnek, egyszersmind a szalmát hátulról kirázván, semmiféle toklaszt hátra nem hagynak.
Mehatározott árak loco Ó-Becsén 140 frttól 600-ig; 6 lőerejű, szállítható, tisztító-gépezettel, melynél a gabona rostaltan kijön, 1850 frt.
Minden raktáramon eladott gép előbb összeállítatik s értök egy évi kezesség vállalatik, kivéve azon esetet, melyek vizsgálatlanságból eredhetnek.
Nemkülönbön kaphatók kitűnő szerkezetű cseh boronak, párja 81 frt. Kovácsolt vaskék 17-18 frt., ehhez taligák 12 ft. — Ujjab minőségű kukorica-morzsoló-gép 52 frt. — Kézi szecskavágók 50-80 frt. — Lőerejű szecskavágó 120-220 frt. — Fafűrészlők 2 lőerejűre alkalmazhatók, melyek naponta 12 öl fát vághatnak, 150 frt.
Raktáram létezik saját házámmal Ó-Becsén, a hol is nevezett gépek megtekinthetők.
Krwarics Hugó,
gazdász és gazdasági gépezetek raktára.
1295 (4-9)

Az atalanosan jonak elismert valodl s egészen trisen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkosodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN: Török József gyógyszerész** urnál a király-utczában, — dr. **Wagner D.** gyógyszerésznél a vaczi-utczán, — **Thalmayer A.** és társa, — **Osztetzky F.**, — **Schirk J.**, — és **Gerhardt A.** urnál.

- BUDÁN: Schwarzmeier J.** gyógyszerész urnál.
- Aradon: Probst F. J.
 - Aszódon: Sperlagh J. gy.
 - Baján: Klenautz J.
 - Brassóban: Gyertyánfy Fabián és Jekelius gysz.
 - Batonyán: Bignio K.
 - Belgrádon: Nicolacovic test.
 - Beszterezén: Dietrich és Fleischer.
 - Bonyhádon: Kramolin J. gy.
 - Brassóban: Fabick Ed.
 - Csáktornyán: Kárász A.
 - Csütön: Borsay F. gysz.
 - Debreczenben: Göll N. gy.
 - Deesen: Krémer S.
 - Detján: Braunnüller J. gy.
 - Deveserben: Hoffmann B.
 - Eszéken: Kawilowicz gysz.
 - Eperjesen: Zsembery Ign.
 - Érsekújvár: Conlegner Ign.
 - Egerben: Wessely gysz.
 - Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gysz.
 - Győrött: Brunner F.
 - Gyalán: Lukács gysz.
 - Haczfeld: Hagelschmidt V.
 - Hatszegen: Mátsey B. gysz.
 - Ipolyságon: Mikulási T.
 - Jánosházán: Kuna gysz.
 - Jolsván: Maletér gysz.
 - Kaposvárt: Schröder J. gy.
 - Kőszegen: Strehle gysz.
 - Károlyvárt: Benich J.
 - Kis-Mártonban: Kodolányi gysz. és Spatay A.
 - Kassán: Eschwig E.
 - Késmárk: Generich C. és A.
 - Keskemetén: Papp M.
 - Karánsebesen: Weber A. gy.
 - Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyógyszer.
 - Kolozsvárt: Megay M. C.
 - Körmöczön: Draskóczy gy.
 - Károlyfehérvár: Fischer E.
 - Kublinban: Stojánovic.
 - Kun-Sz.-Miklós: Stoits A.
 - Lugoson: Arnold J.
 - Mediáson: Breiner K.
 - Mosonban: Pranter J. gysz.
 - Miskolczon: Spuller J.
 - Mitrovicz: Krestonshics A.
 - Mohács: Pyrker Gyula gy.
 - Marosvásárhely: Jeney gy.
 - Munkácsen: Gröttler L.
 - Mohácsen: Kögel D.
 - Nagybányán: Horacsek J.
 - Nezsidóben: Fuchs J.
 - Nyitra: dr. Láng E.
 - Nyíregyházán: Hönsch Ede gysz.
 - Nagy-Becskereken: Nedelkovic és Haidegger.
 - Nagy-Kanizsán: Welisch és Lovack gysz.
 - Nagy-Károly: Schöberl C.
 - Nagykikinda: Komka A. J.
 - Nagyváradon: Janky A.
 - Nagyszombatban: Pantoschek R. gysz.
 - Oroszházán: Vangyel M.
 - Pancsován: Graff gysz.
 - Pécsen: Kunz Nándor.
 - Posegan: Balogh gysz.
 - Putnokon: Szepessy gysz.
 - Pozsonyban: Schneeberger és Dussil gysz.
 - Rosnyón: Posch J. gysz.
 - Rimaszombat: Hamaliárgy.
 - Rumán: Milutinovitz S.
 - Rékáson: Boromi K. gysz.
 - Szászváros: Sándor B. gy.
 - Szabadkán: Hofbauer L. gy.
 - S.-Sz.-Györgyön: Ötvös P. gysz.
 - Sopron: Voga és Rupprecht.
 - S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J. Sasvár: Mücke A. gy.
 - Segesvár: Misselbacher J.
 - Serajevóban: Gyuleka N. G.
 - Sziszéken: Kubányi F.
 - Szombathelyen: Mittermayer gysz.
 - Székesfehérvár: Say R. gysz.
 - Siklóson: Nyers S. gysz.
 - Szathmáron: Juracko D.
 - Szent-Miklóson: Haluschka P. gysz.
 - Szarvason: Réthy V.
 - Szentesen: Eissdorfer G. gy. és Prohaska Gyula.
 - Temeváron: Kraul és Roth gysz.
 - Tokajban: Krötzer A. gy.
 - Tordan: Welits és Wolf.
 - Tatan: Nierit F. gysz.
 - Török-Szent-Miklós: Pilloz M.
 - Trencsénben: Simon A. gy.
 - Ungvár: Telendy gysz. és özv. Benesch P.
 - Ujvidéken: Schreiber F.
 - Varannón: Elizár gysz.
 - Veszprém: Fremmel.
 - Vácson: Trager A.
 - Varazsdon: Halter gysz.
 - Verseczen: Herzog gysz.
 - Zimony: Isánovics és fia.
 - Zalatnan: Mégay Gyula.
 - Zombor: Stein fia Márk.
 - Zsombokrét: Neumann M.
 - Zentán: Wuits testvéreknel.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1287 (2-6)

Ugyanezen bizományos urnáknál kapható:
Legjobbfele **tyukszem-tapasz,** Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 23 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa, az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s borkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Stirii Stub-havasi-növény-nedv mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglich einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Pest, junius 9-én 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

A választási mozgalmak.

Ha lapunk a napi érdekü események köréből akar képeket közölni: a választási mozgalmakat éppen nem mellőzhetjük. Ezeket figyelem nélkül hagyni s egy-egy képben fenn nem tartani a tünő jeleneteket, nagy mulasztás volna tőlünk. Nagy mulasztás volna különösen Magyarországon. Javunkra-e, vagy kárunkra? — döntések el mások — de a választások iránt nagyon érdeklődünk, csak hogy az érdeklődés nem mindig olyan alakban nyilatkozik, hogy ezt polgári erényként lehetne feltüntetnünk. Ha ez érdeklődés abban állana, hogy Magyarországon minden szavazati joggal bíró ember, minden ösztönzés és nógatás nélkül, minden mellék érdek iránti tekintet nélkül rá adná szavazatát a maga jelöltjére tiszta meg-

győződése szint: ez igazi érdeklődés volna, mely a polgári erény nevét megérdemelné s a magyar nemzet jellemvonásai között a legszebbek sorában állana. De biz' ez — valljuk meg! — nem úgy van! Mint a trójai háboruban „a falakon kívül és belül egyaránt voltak hibák“: épen úgy vannak nálunk is jobb- és baloldalon egyaránt, mert e hibák nemzeti gyengeségeink s ettől végkép mentességre egyik pártnak sincs szabadalma. Inkább érdekel minket még most is a dolgok külszíne, mint azok belső lényege. Inkább szeretjük a tüntetésekkel vakító jelöltet, mint dolgozni szerető csendes munkás polgártársunkat; többet ér egy tuczat zászló, mint a közügyek szolgálatában töltött

tiz-tizenöt év; többet használ egy szép ragyogó programbeszéd s a rá következő lakomán egy-két talpra esett, rögtönzött felköszöntés, mint az állami, üzleti, kereskedelmi vagy pénzügyekben való szakavatottság.

Pedig a sok szép választási ragyogvány nem esik ám ingyen! Az a sok zászló, az a sok fényes ki- és bevonulás, azok a díszes banderiumok, száz esetben egyszer történnek tekintélyes költségek nélkül, s bizony — ne tagadjuk! — a hol nincs rájuk szükség, nem is igen vesszük elő.

Például ott van a pesti belváros! Azt már nem akarja senki elvitatni, hogy ott Deák Ferenczet megválasztják. S ime a tüntetések közül semmit se látunk, csak azt a sok lobogót, mely

Löwinger A. és Társa

papirkereskedése
Pesten, hatvani-utca 6. sz., „tanulóház“
ajánlja a következő alkalmi czikkeket:

Levélpapírok.

- 100 db. névvel dombornyomattal 50 kr.
- 100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
- 100 db. monogrammal színyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
- 100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
- 100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.
- 100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
- 1 rizsa, 960 levél negyedréztben, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
- 1000 boríték csöpü papírból, negyedrét a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek a la Minute.

- Színes nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
- 100 db. finom színes karton 80 kr.
- 100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
- 100 db. könyvnyomati finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
- Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.

- 1000 db. aranynyomatú 2 ft. 50 kr.
- 1000 » veres 2 ft. 75 kr.
- 1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.
- Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
- Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbéli megrendelések utánvét mellett teljesíthetnek.
- A feant elősorolt mennyiségeken kívül — kevesebb nem rendelhető meg. 1284 (1-4)

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatású **palkány- és egérirtószert.** Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. 0. é.

Cs. és kir. szab. gyökereken ható **poloska-irtószert,** butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. 0. é. Földművelés ható **poloska-irtószert,** falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 3 ft. 0. é. 1 pintes üveg elég-séges egy közép nagyságú szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökereken ható **sváb-bogár (Heimehen) irtópor.** 1 csomag ára 30 kr., 6 csomagára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarovarpor, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. 0. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. 0. é.

A legcélszerűbb megrendelések is, a illeték beklüldése vagy utánvét mellett, pontosan teljesíthetnek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánataira díj- és bérmentesen megküldetnek.

Alóliánt gyár, kölcsönös meg-egyezés folytán, egyszersmind városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruktárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett férgekeltő megtisztítására kezesség mellett vállalkozik. 1292 (4-24)

Azon hathatós eredmények közül, melyek főleg-irtó szereim alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügy-miniszterium palotái; továbbá Pestestich Agoston és Pestestich Dénes grófok palotái stb.

Számos megrendelést vár:
REISS B.,
magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a fergek gyökere kiirtására
Pesten, három korona-utca 9. sz.

Választási mozgalom a király-utczában Pesten.

szintén elég felesleges. Vagy Komárom városában, a hol Ghyczy Kálmán fellepte óta álmában sem reménylheti senki, hogy ő ellenében megváltsassák, mily csend van ahhoz képest, a mit a város körül a megyében véghez visznek!

Pesten legéredesebb pont a mult választások óta a Terézváros. A multkor negyven és egynehány szavazattal győzött Jókai pártja s azóta a város' sz' növekedett, a szavazók száma emelkedett: az eredmény némileg kétes! De van is ám mindenféle látványosság mindkét részről! A rengeteg sok zászló, egyik hosszabb, mint a másik, egyik fent, másik alant, egyik nemzeti színű, a másik fehér, mert békét akar jelenteni. S aztán az a sok összejövetel estéknél, ünnepnapokon, s mikor csak érkezésünk van! Szép nyelven úgy fejezzük ezt ki, hogy „szmeccs-re végzett gyűlünk össze; felvilágosítást adunk egymásnak politikai viszonyaink és közügyeink felől“ stb., de valóságban biz' ez csak azért történik, mert szükséges. Ha az igazi érdeklődés nincs meg, tehát teremteni kell érdeklődést mesterségesen! Azok a gyűjtő határu szép beszédek inkább csiklandozzák az érzelmeket s inkább játszódtatják a képzelődést, mint a mennyt az értelmén és belátáson világoztatnak, s e sorok írója se jobboldali, se baloldali kortesvárosán nem szerzett semmi egyéb dolgan meggyőződés, csak abban az egyben, (a mit már ugyis régen tudott) hogy mi pompás, vidám mulató emberek vagyunk!

Hanem ez még mind semmi; ha az ember ellenjölte egy sikerült díszmenetet tárt a közönség elé, nagyon valószínű az ember bukása, ha hátra talál maradni! Költség ide, költség oda, de nagyobb menetet kell rendezni, mert különben az érdekeltség, (a polgári jog gyakorlása iránti nemes érdekeltség!) meg talál lohadni s az biztos bukás! A kétes helyeken a fő dolog az, hogy a jellelt legyen érdekes, vagy a párt gerjeszzen vakító jelenetekkel egész az izgatottságig fokozódó figyelmet maga iránt, s a diadal biztos.

Jól tudják ezt Magyarországon! Vannak itt magasabb szempontú és szélesebb látókörű kortesok, a kik megírják a programot úgy, hogy ha azt mind betöltöd, oly biztosan képviselő vagy, mint hogy kétszer kettő négy. A Terézvárosban azért nehéz a diadal, mert mindkét fél-n emberek állnak a talpukon, s mikor mindegyik azt hiszi, hogy a másik mit sem fog tenni: akkor találkozik a két párt díszmenete, melyre a fővárosnak minden megrendelhető esinossabb kocsija és lova meg van szerezve.

A vidéki kortesok, bár szintén tanult és tapasztalt férfiak s ők sem estek a fejük lágyára, már valamivel egyszerűbb emberek Szabjuk magukat a közönséghez s a vidéki közönség igényei még csekélyebbek. — Ott egy köcsögtollas kalapu, nyalka kopogós csizmás, szép, déleleg legény úgy meg tud babonázni asszonyt, férfit egyaránt, hogy valami nagy és mesterséges fogásokra ritkán van szükség, hogy a szívek mellé hódoljanak. Igaz, hogy a „szép beszéd“ ott is csak olyan édes, olyan kedves, mint a „színmű“, de a kapacitáció fő-eszközei (a nem tisztességeket nem számítva) csak olyan talpraesett mondásokban állnak, mint az, hogy „már édes bátyámról mégis csak jobb ott a jobb mindig!“ vagy pedig: „tudja, lelke hűgösszony! a szívünk is balfélfel van, hogy ne hajlanánk hát arra?“ Ha aztán még egy kis magyarázatot is tud adni az ország állapotairól: akkor aztán igazi okos ember! s ha módorában van némi egyszerű tisztességtudásnál több választékoság: akkor meg valósgos selyemember! — A vidéki kortes felvilágosítását nem egyszer embe-réhez szabja. A jobboldali kortes elmondja: „bátyámról“, hogy „az a titkos kiadás bizony csak kell az államnak, mert lám, bátyámról is el szokott tenni egy-két akó bor árát, ha egyszer-ezzer valami olyan költség van, a mibe az asszony — jól tudja — nem szeret beleegyezni.“

A választási körutak bandériumok is egyszerűbbek, mert a kinek lova van, felül, a kinek nincs, mástól kér, vagy gyalog marad s magukban a tüntetések nem igen juttatják koldusbotra a képviselőjelöltet. Hanem azért mégis szeretnénk minél több olyan helyes gondolkodású jelöltől hallani, mint egy ifju képviselő, kitől a falusiak lobogókat, jelvényeket, kokárdákat, tollakat kértek s ő azt felelte: „számítsák ki atyámfai, polgártársak, hogy körülbelül mennyibe kerülne nek mindazok, s én azt az összeget átadom kegyelme-teknek az iskolájok javára.“

Mennyi pénz is elfecsérlünk még mi szegény magyarok is ilyen hiúságokra, mikor annyi minden szükségessre is el lehetne költenünk! S ha arra

kérik, rövid válasz, hogy „nincs!“ Ha azokat az összegeket, a miket a választások forgalomba hoznak, iskoláink javára lehetne fordítani: tanügyein- ket maholnap a svédeké mellett emlegetné a világ, s bizony a tudományosság sokszor maradandóbb emlékeket teremt a nemzeteknek, mint a politikai élet! — r. — s.

A Kisfaludy-társaság népköltési gyűjteményéből.

Dalok.

1.

Oh ne mondj engem rózsádnak,
Ne mondj engem galambodnak;
Rózsát a nap elhervasztja,
Galambot ölv elrisztja.

Nem vagyok én se galambod,
Se viruló róza bimbód, —
Mert én, babám, tied vagyok,
A mi vagyok, az maradvok.

2.

Hej! ha nekem száz forintom volna,
Az a kis lány mindjárt enyém volna!
De mit tegyek, mikor semmim sincsen,
Ajtómon is fából a kilincsem.

Én istenem! minék is születtem,
Nyom-rúság az egész életem,
Szeretek és boldogtalan vagyok,
Ezzel is csak még szegényebb vagyok!

3.

Könyeimnek záporából tenger lett,
Mert elhagyott az én rózsám engemet,
Elment a huzát védeni,
Vissza sem fog többé jönni
Sohasem.

Ti leányok maradjatok pártába,
Igaz legény mert nem öl karjába,
Ki honn marad, nem érdemel,
A ki elment, annak nem kell
Feleség.

4.

Könyü a németnek
Adót exequálni;
Nehéz a magyarnak,
A szegény magyarnak
Kossuth Lajost várni.

5.

Nagy Abonyban csak két torony látszik,
Dr. Majlandban harminczkettő látszik;
Inkább nézzem az abonyi kettőt,
Mint Majlandban azt a harminczkettőt.

6.

Mikor visznek Olmücz felé,
Nyíljon az ég ezer felé,
Nyíljon az ég ezer felé,
Borúljon be minden felé,
Borúljon be minden felé!

Ez az utca jaj de röges,
Jaj de röges, jaj de köves,
Jaj de röges, jaj de köves,
A kin Olmücz felé visznek,
A kin Olmücz felé visznek.

Csehó Pista.

Amoda van egy nagy deszka-kerítés,
Csehó Pista lova abban nyírték;
Csehó Pista befordul a csárdába,
Várja ottan szeretője, babája.
„Korcsmárosé, eb az urát, hallja kend,
Halat nekem, ezitromosat főzzön kend,
A mellé egy jó itoze bort hozzon kend,
Juczi lányát strázsára állítsa kend.“

Csehó Pista mulat széles kedvibe,
Egy rossz személy dalogat az ölibe,
Csárdás-leány dalogtat az ölibe,
Hej, az adta a pandurok kezibe.

Beszalad a Juczi leány ijedve,
„Amoda jön három pandúr fegyverbe.“
Csehó Pista Bársony lovát nyergeli,
Három pandúr, persekütor kergeti.

Csehó Pista Bársony lovát nyergeli,
Három pandúr persekütor kergeti,
Lova lába meglottott egy güdörbe,
Lehanyatlott, a jobb kezét kitoré.

„Szépen kérem persekütor urat,
Ne kösse meg ezt a jobbik karom t.“
De a pandúr nem hallgat a szavára,
Lánczot veret két kezére, lábára.

Hetfőn este az ég alja piroslik,
Csehó Pistát vesztőhelyre most viszik,
A fél falu sírva megyen nyomába,
De nem megyen, nem siratja babája.
„Kedves babám, jutok-e még eszedbe?
Jaj be sokszor mulatoztam öledbe.“
„Rongyos betyár soh' se jutsz az eszembe,
Nem is ültél soha sem az ölembé.“
„Ugy áldjon meg a teremtő tégedet,
Mert te vittél minden bajba engemet,
Gyenge vállad, piros orcád, kék szemed —
Te okoztad akasztófán vesztemet.“

Kairó.

(Vége)

Ahmed, Longman és én a gözgéppel
háttal ültünk; a véletlen, mi néha zavart is
okozhat, úgy hozta, hogy Ahmed Grace
kisasszonyval szemben ült.

— Kisasszony, — mondá angolul, —
nagyon félek, hogy kegyed a bőr színe s a
rabszolgaság iránt a nyugat előítéletét ma-
gával hozta

— Nem, uram; de miért kérdezi? —
Anglia mindig pártolta... Különbön is én
keresztény vagyok.

— Kétségtelenül, de az angol-szász faj
nemzetem után az első, mely a legkülön-
sebb ellentmondásokat gyakorolja. A szere-
csenek felszabadításáért Észak-Amerikában
pataként otonta vért. s ha egy szercesen
anyilvános kocsiiban melléje bátorodik ülni,
egész hideg vérral veti le Uj-York köveze-
téré.

— Mi nem vagyunk amerikaiak.

— Azt rögtön észrevettem kiejtésükön;
de ázsiai birtokukon az angolok is egy elkü-
lönözött alsóbbrendű helyet jelöltek ki azok-
nak, a kikben nem európai vér foly. Nálunk
minden faj egyenlő: nemcsak a nemes véri
abyssziniai, hanem a szercesen is egyenlő
fokon van a föld örökös urával; én magam
is, ki az urak fájából való vagyok, a kairai-
nak kezét adok, ha a felső világosságban ré-
szesült s az istent ismeri. E részben mi a
türelmet nagyban és valósgos emberie-
sen gyakoroljuk. Bonaparte ezt a soknejű-
ség vegyüléséből magyarázta ki, de higgye
meg kegyed, hogy ennek az eredete fel-
jebb van.

— Elhiszem uram, elhiszem; de mi tör-
ténik? Ugy tetszik, mintha nem előre, hanem
hátrafelé mennének.

Valóban a gőz visszahajtotta a gépet s
nagy sietséggel az alexandriai pályaudvarba
visszatértünk.

Ahmed kinézett az ablakon.

— Ne nyugtalankodjanak, — mondá. —
Kisasszony, nem történt semmi baj. Csak
egy megjegyzésre méltó eset adta elő ma-
gát. Látja kegyed azt a kis embert, kit egy
hosszu pálcájú dobos elöz meg? Az a po-
rosz konzul — egy tökéletes uri ember, a
nantesi rendelvény szerint való francia, s
nagyon szelleműs. Kairóba megy, hol ő fel-
sége az alkirály ünnepélyes elfogadásokat
tesz. Azt hiszem, hogy lemaradt a vonatról,
s jelt adott, hogy térjenek vissza.

— Mi az hát egy emberért ennyi embert
zavarnak meg? Hát a konzuloknak nincsen
órájuk, s nem tartják órához kötve ma-
gukat?

— Igen, kisasszony, lehet, hogy órájuk
van, de rájuk nézve nincs törvény. Egyip-
tomban a konzulok nagy hatalmasságok, ők
mindenek felett vannak. Az ő órájuk szabá-
lyozza a napot.

A vonat ismét megindult Kairó irá-
nyában.

— Szeretném, — mondá Ahmed — a
kisasszonynak a rabszolgák állapota felett
nyilvánított véleményét tisztába hozni. A
rabszolgaság nálunk egy neme az örökbe-
fogadásnak, s arra, ki lelket vásárol, gyak-
ran igen terhes. Az európai cselédek az ő
osztályok különös büszkeségével gyakran
mondják ööknek: mi nem vagyunk rab-
szolgák. Egyiptomban a házi cselédeknek
mindig egy rabszolgá parancsol. Miért?
— Épen azért, mert nem külön személyi-
ség, hanem az ur személyének kiegészítő
részét képezi. Egy fensőbb lény kiterjedése.
Az, ki őt pénzén vásárolta meg, nem dob-
hatja ki házából, mert nagyon megitálnék.

A rabszolganak ellenben, ha nincs megelé-
gedve sorsával, hét évi szolgálat után joga
van *teskéréjét* vagyis szabadság-levelét ki-
kérni. A mohamedánusok a rabszolgaságot
elannyira nem vetik meg, hogy az Islam
szent főnökei, és a konstantinápolyi szultá-
nok, mind rabszolganóktól születnek, és erre
— ha kell — büszkék. A mamelukok, kik
nálunk hosszasan uralkodtak, családjukat
úgy tartották fent, hogy a Kaukázusban
gyermekeket vásároltak, s midőn azok meg-
nőttek, gyermeköknek fogadták. Gyakran
megtörténik, hogy egy előkelő egyiptomi
uraság kis két lábú tollatlan vásárolt porté-
káját neveli, fejleszti, tanítja, s annyira sze-
reti, hogy saját leányát nőül adja hozzá, s
minden birtokába és jogaiba helyezi. Kairó-
ban bizonyosan fognak öök olyan minisz-
terek, tábornokok és felsőbbbrangu tisztvisel-
őkkel találkozni, kiket gyermekkorukban
1000 vagy 1500 frankon vásároltak.

— Az ön véleménye szerint a rabszolga-
ság tehát morális?

— Nem, kisasszony, sőt reményem,
hogy nemsokára lejár az ideje. Saját házam-
nál már egészen megszüntettem, pedig há-
zam Egyiptomban némi tekintéllyel bírok,
s nem egynek szolgál példál.

— Azt hittem, — mondá Longman ur, —
hogy Anglia főkonzuljai rég betiltották e
kereskedést.

— Igen, uram, a konzulok nagyhatal-
masságok; de a szokások, legyenek bár roz-
szak, még ő nálók is hatalmasabbak. Ural-
kodóink Európa legcsekélyebb akaratának
is készséggel hódolnak, s az újabb kor civi-
lizációjának megfelelő rendeleteket adnak
ki; de míg a három szervezetét nem refor-
máljuk, addig az embervásár, hol titokban,
hol nyilvánosan, érvényben marad.

— Reményem, hogy a háremeket meg-
láthatjuk, — mondá Grace kisasszony.

Longmanné és Longman kisasszony ha-
sonló vágyukat fejezték ki.

— Annyit láthatnak, a mennyt látni akar-
nak, — válaszolá Ahmed. — Szerencsétlen
országunkban, fájdalom, nagyon sok van. A
hárem az emberi lény undorító tékozlása.

— Ön mohamedánus, és így beszél!

— A szent Mohamed, a mi tisztelt pró-
fétánk sem a soknejűséget, sem a rabszol-
gaságot nem tanította; határokat szabva
nekik — legfeljebb türte. Szokásaink jelen-
leg is megengedik, hogy a férfi egy olvasni-
ni nem tudó, minden morális nevelés nél-
kül való gyermeket, egy oly teremtést, ki
azt sem tudja, hogy van-e lelke — nőül
vegyen. Házánál tartja miut a gyönyör esz-
közét, nem levén ideje, hogy felügyelhesen
reá, s nem remélve, hogy az a gyenge
lény magára ügyelhesen, börtönbe zárja,
oly börtön-örökre bizza, kik egyik nembhez
sem tartoznak. Ilyen öröket csak a rabszol-
gaság adhat. A három cselédsége, mely a
nagyobb háztartásoknál százakra megy,
szintén csak rabszolgákból állhat. Az egyip-
tomi leány inkább egy koldusozó is férjhez
megy, mint hogy leány maradjon. A szokás

a nyomorultak és szerencsétlenekek olyan
népességét teremtette meg, kik egy ember
élvezetét vagy hiúságáért élnek, a jobb sors
legkisebb reménye nélkül. A három ura
négy törvényes nőt tarthat egy fedél alatt,
kik, ha lehetséges, jó viszonyban élnek s
egy mást testvéreknek szólítják. Az ur a neje-
nek adott rabszolgálok fölött teljhatalommal
rendelkezik. A háremben született gyerme-
kek a törvény előtt mind az övéi, a törvé-
nyes fiu kiváltsága nélkül.

Grace kisasszony ketté szakította ez
értekezést, melyet pár percz óta — hogy
nagyobb ne mondjak — türelmetlenül
hallgatott.

— Anglia leányai — így szolt, — nem
szeretik szellemeket az ilyen tárgyakkal
foglalkoztatni.

— De kisasszony...

— Tudom, hogy az ön szándékai kitü-
nők. Ön üjtő, a haladás embere, javító, s
hogy a rosszát meggyógyíthassa, szükségés-
képen ismernie kell; de mi, még kesztyűvel
is undorodunk a tisztátalan tárgyakhoz
érni, habár ohajtjuk, hogy tisztábbá te-
hetnének.

— Azonban, kisasszony, eszküszöm...

— Elhiszem... szivesebben hiszek
önnek, minthogy bővebb magyarázatot
hallgassak végig; ha viszont ön is hisz ben-
nem, úgy várja meg, míg a mohamedánus
család belső szervezete átalakul, s az angol
fülek előtt csak majd akkor beszéljen a
részletekről.

— De kisasszony, — kiáltá Ahmed tré-
fás kétségbeeséssel, — vannak olyan angol
hölgyek, kik basákhöz mentek nőül!

— Szegény szerencsétlen teremtések!
tehát megtagadták hitüket?

— A világból sem! A nő templomba, a
férj a mecsetbe megy. Nagyon jól élnek
együtt.

Grace kisasszony ajkára harapott, az
ifju Longman neje és Longman kisasszony
köhécseltek, az angol egy csomagot bontott
ki, melyben shalok és takarók voltak, s
hogy a társalgást olyan tárgyra vigye, mely
senkit sem botránkoztat, a keletkező — hi-
degről beszéltek.

— Ezek a waggonok, — mondá Longman
ur, — az egész világon a legkiállhatatlan-
nabbak.

— Anglia gyártmányai, — válaszolá
Ahmed, — s ha ön június vagy júliusban
utaznék rajtok, kitünő jóknak találán; de ezek
a szelelok, melyeket nyárban áldunk, a kö-
dös időszakban kellemetlenek.

— S valóban igaza van, — mondá
Longman kisasszony, az ablakon kitekintve.

— Olyan igazi köd van, mint Londonban.

— Mert egy mocsár szélén haladunk
— válaszolá Ahmed.

— Angliában, — mondá Longman, —
már azt rég lecsapolták s jó legelővé változ-
tatták volna.

— De uram, hiszen mi is lecsapoltuk, s
e roppant térség művelt föld volna, ha gát-
jainkat nem rontották volna össze az ango-
lok, s a tengert nem vezetik hozzánk.

— Az ur jó hazafi!

— Szenvedélyes. És ön?

— Én? — Bölcsen, azaz: előítéletek és
gyűlölet nélkül.

— Igaz, mi az európaiakat nem szeret-
jük, mert soha sem tudtak hasznunkra
lenni, sem minket hasznunkra fordítani.
Évenként száz milliót is elvihetnének től-
ünk, a nélkül hogy ez által megszegényite-
nének — sőt ellenkezőleg; de a kik hozzánk
jönnek, hogy pénzt csináljanak, nyolcz nap
alatt akarnak meggazdagodni. Mi is ohajt-
juk, hogy Európához csatoljanak, ha Európa
azt a fáradságot venné, hogy érdekeinket

saját érdekeivel egyeztetné; egy országot
nem hódítanak meg azzal, ha koronként
egy-egy szákmányoló bandát bocsátá-
nak reá.

— Biztosítom önt, hogy Egyiptomot
sem e hölgyek, sem én nem fogjuk kira-
bolni. Bár Egyiptom is ily nagylelkűleg
bánná velünk!

Uj hallgatás. Kztünk maradt szó le-
gyen, még eddig nem sok becsületet arat-
tam Ahmeddel; nem voltam büszke reá,
emmagammal pedig épen elégedetlen voltam
a miért bemutattam. Az ily szenvedélyes
emberek, kiket gondolat-árlók elragad, a
társalgást gyakran megakasztják vagy le-
hítik. Én, ki az Ahmed lelkiületét egész
alapjában ismertem, minden állítását helye-
seltem, de mit törődnek ezzel?

Egy napsugár kiségitett bennünket a
bajból. A ködből kiléptünk; az ég mosolya
az arcokon visszatükröződött, s Ahmed ne-
hezteles nélkül folytatta a gazda szerepét.

A mező zöld volt; a sűrű vetésű ga-
bona hosszú vonalokban hullámzott, a négy-
szög-alakban felosztott föld-táblákban a
lóhere gazdagon diszlett, gyönyörű színe
volt.

Néhol vastag czukornád ültvényeket
láttunk, s hatalmas szőlőfákat hosszú ná-
dakra s lugasra művelve; egy-egy pálmafa-
csoport; egy roppant kiirtott erdőterészet
a fehér pamut bojtos virága zománczott
meg, helylyel-helylyel állatok is voltak, itt
bivalok, amott ökrök, egy magányos ló,
számár, a juh kis báránkjával, két-három
kecske; de egyiket sem lehetett nyájnak
nevezni, mindenik állat egy czölöphöz volt
kipányvázza, hogy ott legelészzen. Ugy
találtuk, hogy a háziállatok nagyon hitvá-
nyak és nyomorultak.

— Az állatfajok — mondá Ahmed, —
az emberek tudatlansága és gondatlansága
miatt elcsenevészték. A büszke mameluk
lovagok hazájában a lóból — gebe lett.
Bivalaink el vannak csigázva s szelid ter-
mészetűek, nem az a hősies állat többé,
mint azok, melyeket az ostiai erdőben vagy
Paestum mocsáraiban bámultunk. Marhá-
ink igen kellemes játékszer-alakuk, de
kevés lust adnak s nem munkára valók.
Még a teve is, ez özönvíz előtti állat, kezd
már hanyatlani. A kecskék kicsinyek, a bir-
kák soványak, a tyukok hitványak, s oly pi-
cziny tojásokat tojnak, mint a galambok.
Ez a sok rossz mind az embertől ered; hála
istennek, az ember tudni is fogja helyre
hozni. Ha öök engemet látogatásukkal
szerencsétlenné, meglátják, hogy jó példá-
val megyek elő. Alig néhány évvel ezelőtt
husszorta több állataink voltak, mint most:
egy nagy baromdög jött ránk, ugyanaz,
melyet Anglia is megérzett; de az angol
marhák erősebbek s jobban tápláltaknak,
mint a mieink, tehát a veszteség aránylag
nem is volt olyan nagy; 100 darabból 5
hullott el, míg nálunk 100-ból 95. A dög-
vészből annyit tudunk megmenteni, a
mennyt öök elvesztettek, azaz — igen ke-
veset. A helyreállítás nem fog késni; már
is megkezdődött; Egyiptom áldott földjén
nincsen lehetetlenséggel határos csoda. —
Tekintsenek ama fekete halom földre, az
európai kertészek aranyanal fizetnék meg;
az a Nilus összegyűjtött iszapja. A Delta
nem egyéb, mint humussal telt roppant
kincs, mely megmérhetetlen mélységekre
alá száll; ha termékenységünket az öök
kimerült földjeikre hinthetnének, Európa
ujjá születését hoznók létre. De az isten
nemcsak ezt az egy áldást árasztja reánk
ily bőségben: ime a Nilus vize, mely ezer
meg ezer csatornában kigyózik, hogy föld-
jeinket öntözze; ime a mi januáriusi na-

punk, szivemből kívánom, hogy önöknél angusztusban ily melegen süssön.

Longman ur, a vonat baloldala felől elvonuló festői menetre vonta figyelmünket. Egy falu lakossága volt, kik vásárba mentek. Férfiak, nők, gyermekek, állatok rendbe sorakozva komolyan lépdelték, mindenik vitte a maga terhét. Ez egyszerű jelenet ártatlan naivságát, ez alázatos teremtségek fonságát, a mint öntudatlan szobrászi mezbe s állásba tették magukat, nem volt szükség, hogy Ahmed csodáltassa velünk!

— Különös! — kiáltá Grace kisasszony. — Ugy tetszik, mintha egy bibliai fejezetbe lépénk.

Ahmed azt válaszolta: — Kisasszony, e szó eléggé bizonyítja, mily méltó kegyed reá, hogy Egyiptomot néghassa.

— De, kérem, én soha sem kételkedtem abban, — viszonzá Grace.

A kik a delejesség erejében hisznek, kénytelenek elismerni, hogy Ahmed és Grace között valami megmagyarázhatatlan kapocs létezik.

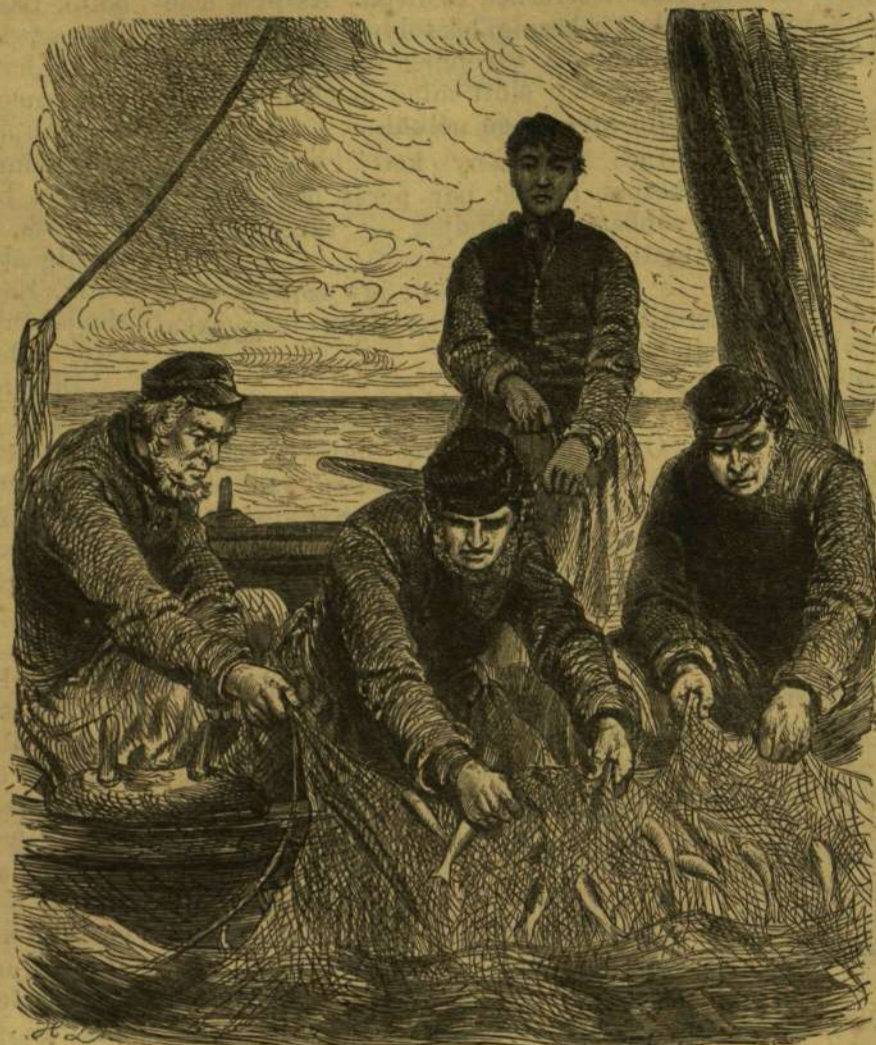
Az egyik állomáson egy fellah asszony cukornáddal kínálta Ahmed, az ő rendíthetetlen udvariasságával az egész köteget megvette; a waggon megtelt s a nád végei az ajtókon kiértek. Az én tisztelt barátom kivett zsebjéből egy erős kést s néhány darabka nádat levágott, ügyesen megtisztogatta s a nőket megkínálta vele. Grace kisasszony szerette volna visszautasítani; de a női kíváncsiság oly erős, oly ellenáthatatlan! Az ifjú leány könyveiből olvasta, hogy a cukornádat kiszívják; következésképpen ő is rögtön megpróbálta, még pedig a legkisebb eredmény nélkül. — Kisasszony, — figyelmezteté Ahmed, — nem úgy szoktak azzal bánni; a fogakkal kell szétördelni s erősen megrágni.

Grace megrágtott egy keveset; nehéz munkájába került, s a lakoma nem volt oly izletes, mint várta. Én is osztottam véleményét, ámbar hangosan nem mertem nyilvánítani; Ahmed mozdulataival mutatta, miképpen kell a cukoranyagot kivenni; az a 32 fog minő pompásan őrlő malom volt!

Alsó-Egyiptomban, az első tekintetre nagyon meglepett benünket a légben repkedő madarak tenger sokasága, s változatosága. A fecskék minden irányban szántották a levegőt.

Grace örült, hogy ismét láthatta őket s biztatta: „Menjete, kedves kicsinykék, menjete, repüljete az ifju fellákh után, s a szemük előtt alkalmatlankodó legyeket

kapkodjátok el!“ A gátakon barázdabillegetők futkároztak, s bólingatták farkukat, a nagy kormoránok nyugtalanul csattogtatva szárnyaikat, a vízvezető csatornák felett lebegtek; a tengeliczek, zöldpintyek s általában

Heringhalászat Rügen szigetén.

Isteni tisztelet az erdőben, Sassnitz mellett.

berek és állatok körül barátságosan tipegettek, a sűrű varjú párjával repdestek, az emberektől nem féltek, sőt oly bizalmasak s szelidek voltak, mintha szerződést kötöttek volna velük.

— Tudják-e önök, — kérde Ahmed, — hogy a mi mezőink miért ily élénkek? Mert a fellákh szelidek, nem szeretnek rombolni. Nem ismerik azt az ostoba élvezetet, hogy unalomüzből vagy kérdézből öljenek, csak azért, hogy egy szép lövést csináljanak. Még gyermekeink is jobbák és emberiebbek, mint az európaiak, ámbar elismerem, hogy nem részestültek oly fényes nevelésben. E tamariska ágon számítsák meg csak hány madárfészék van?

— 10—12 legalább is, s oly alant rakták, hogy a kézzel könnyen elérhetni. Egy gyermek sem nyul hozzá, saját és az önk leendő aratásuk szerencséjére, mert ha mi elpusztítanánk télen azon szegény kis ártatlan lényeket, melyeket az európaiak a nyár folyama alatt kalitkába fognak s lelövöldöznek, a föld nemsokára az ártalmas rovarok birtoka lenne.

— Ah! uram, — mondá Grace kisasszony, — kegyelem szegény európaiaknak! Mit vétettünk ön ellen? Nem tudná ön hazáját a mienk kisebbitése nélkül dicsérni? Esküszöm, hogy ha ön elragadtatásában nem lépne fel ellenünk oly támadólag, szívesebben vennék részt lelkesülésében. Bármit beszéljenek a chinaiak és az egyiptomiak — mi nem vagyunk barbárok... De hála istennek, ime itt vannak a pyramisok! Igen, igen, nem csalódtam, ime itt vannak!

Ahmed jószándéku bókkal vegyített mentséget hebegett. Igyekezett bebizonyítani, hogy a fát gyümölcséről itélik meg, s az az ország, mely oly boldog, hogy Grace kisasszony születéshele, méltó arra, hogy a nemzetek bálulása egy külön helyre emelje. Ékesszólásának hatását a pyramisok egészen tönkre tették.

Waggonunk a pyramisok alatt volt. A mult a jelen által helyrehozhatatlan igazságtalanságot tüntetett fel. A vonat jobb és bal oldalán Afrika és Arabia két nagy sivataga majdnem ugyanabban a pillanatban tüntek fel. Longman ur uti kalauzát nyitotta fel, neje jegyzeteket irt, Longman kisasszony halk hangon a klaszikus költeményekből szavalt, Grace kisasszony pedig, semmi kizáró fanatizmusa nem lévén, Bonaparté tábornokot oly kifejezésekkel kezdte dicsérni, a melyek Garibaldi hitetlőleg megszegyentették volna.

Kevés idő múlva Kairó határa tünt fel, számos falvai, nagy fáultetvényei s kertjeivel. A vonat elvégre a vasuti állomáson megállott.

A vendéglők biztosai veszekedtek se-

mélyünk és podgyászaink felett. Shepherd a Longman családot vitte el, Coulomb reánk tette kezét.

Egy kissé haboztunk; ezt látva azt mondá Ahmed:

— Ne válogassanak, Egyiptomban minden európai vendéglő egyforma.

Elhelyezésünkön segítségünkre volt, a vendéglősnek különös figyelmébe ajánlott, s reggelizésünket is példás türelemmel végig nézte. Hatalmas étvágyáról kérdezősködtem, melynek egy bizonyos este a vadászat után nagy bálulója voltam.

— Még mindig a régi, — válaszolá. — Ma délben saját szemével meggyőződhetik róla, mert barátaival együtt vendégeim lesznek. Már most is éhes vagyok, s bár ez étkek igen közepesek s nem inycsiklandozók, de az önk étvágyát látva, Tantalusi kino-

Körtes látogatása egy falusi családnál.

kat szenvedek. Hol volna az érdem, ha az istennek szenvedés nélkül engedelmességnék? — A szomjuság még az éhségnél is fájalmasabb, s a dohányzás megtagadása azt hiszem, hogy mindeniknél kiállhatatlannabb. A bőjt megszűnését hirdető ágyulövés előtt néhány perczel meg fogják látni önk ma este, hogy a szenvedélyes dohányzók az utcán egyik kezükben a töltött pipát, a másikban a gyufát tartják, hogy a rég nélkülözött kedvenc élvezetből egy pillanatot se veszítsenek el. Volt olyan idő, hogy ha a mi bőjtünk ideje alatt, egy ilyen nyilvános helyen dohányzott, a szivarját kitépték szájából. Valjon türelmetlenség volt-e ez, vagy irigység? — Nem tudom, de szokásaink most már emberiebbek lettek. — Induljunk, ugy a hogy vagyunk, érezzék itthon magukat...

Rügen szigete.

Rügen, a német birodalom legnagyobb és legszebb szigete, az egészséges tengeri levegőt élvezni ohajtó és a tengeri fürdőt kedvelő közönség egyik legkedvezőbb nyári kiránduló helye. A szárazföldtől (Pomeránia partjaitól) csak egy keskeny tengerszoros választja el, s így az oda utazók még a tengeri betegség kellemetlenségeinek sincsenek kitéve. A sziget az azt körülönlő tengerrel, pompás erdőségeivel s ősgermán hitregészeti emlékeivel együtt, sajátos bűverőt gyakorol a szárazföld s különösen északi Németország lakóira. Epen ezért nyáron majd mindig lepve van idegenekkel s főleg németekkel. Azok pedig, a kik a zajos helgolandi fürdő-életet nem igen szeretik, vagy a kiknek e világhírű tengeri fürdő élvezetét megszerzeni nem áll módjukban, rendszerint a közelebb található s kevesebb költséges Rügen szigetén töltik el a fürdő-idényt.

És e sziget valóban meg is érdemli, hogy „szép“-nek nevezzük, és hogy minél többen lá-

szertesét szórva, hogy az ember az ősidők boldog és mesterkéletlen egyszerűségébe képzelettel magát varázsolva. Egy nagyobb szerű tengeri fürdő fényes berendezését s minden igényt kielégíteni tudó kényelmeit Sassnitzban természetesen hiába keresnők; nincs ott sem katona-zene, sem játszó-és olvasó-terem. Sőt még eddigelő templom és iskola sincs e kis faluban. A tanulni vágyó fiatal-ság, ha ugyan e kifejezés megilleti Sassnitz telt arcu, széke haju fiait, kénytelen egy másik falu távol eső iskolájába látogatni el; az isteni tiszteletet pedig az erdőnek egy igen szép, regényes fekvésű nyílt helyén szokták végezni. A művészi-leg épült kőtemplomok értékét nem akarjuk kisebbiteni, de ugy hisszük, hogy az isteni tisztelet egy ilyen szép helyen sokkal magasabban, lélekemelőbben hat egy mély, költői, vallásos kedélyre, mint bármily nagyszerű goth templom belsejében. Mert az erdőben is épen oly zavartalan csend uralkodik, mint a templomban és a hívő lélek sokkal közelebb érzi magát istenéhez, mint bármily ragyogó kőfalak között.

munka, melyet néha egész nyáron át folytatnak, össze is tépi hálókat úgy, hogy kijávitás nélkül többé használni nem lehetne.

A hosszú téli esték alig elégségesek arra, hogy új hálókat szőjenek, vagy a régiéket kijávitásuk. Ilyenkor úgy elbeszélgetnek és regélnek a régi jó időkről, a sziget egykori nagyságáról és dícső hírnevéről, hogy csupa gyönyörűség hallgatni. A rügienek, mint valamennyi egyszerű és mesterkéletlenebb néptörzs, nagyon szeretik a regéket és mondákat, s még maig sem felejték el, hogy szigetükön egykor istenek és istennők laktak. Átalán véve a szigetlakók oly egészséges gondolkodású és természetes józanességű emberek, hogy az idegenre nézve valóságos élvezet, néha tanulság is, velük társalogni. A civilizáció még nem sokat csiszolt, illetőleg rongtott rajtuk, s így nagyon jól érkezik magát az idegen közöttük. Ha Rügen fűrészi évek múltával szintén híresebbé s látogatottabbakká lesznek, bizonyára e jámbor halászsok ősi egyszerűségének és természetességének is vége lesz, de most még olyanok, mint századok előtt lehettek s ősi szokásaikat és intézményeiket feltekenyen őrzik.

S. L.

Magyar népköltési gyűjtemény.

A Kisfaludy-társaság magyar népköltési gyűjteményének új folyamát, melyből egyszerre két vastag kötet jelent meg, méltóan sorakozik a gyűjtemény régebbi folyamához, melyből a forradalom előtt jelent meg három kötet a derék Erdélyi János kezéből, ki a népköltészet termékei rendszeres gyűjtésének tulajdonképp megindítója volt nálunk, s ezzel nem kis mértékben járult költszetünk ama regenerációhoz, mely népies alapokon már Kisfaludy Károly, Vörösmarty, Czuczor s Erdélyi által kezdeményezve, Petőfi és Aranyban érte el tetőpontját. A népköltészetben rejlik kimeríthetetlen gazdagsága kincsanyagát s annak különböző eréit Erdélyi csak rendre rendre ismerte föl s vette mivélés alá. Először csaknem kizárólag a dalokra fordította ő is, az általa hasonló munkásságra buzdított gyűjtők nagyobb része is figyeltem. Nagy gyűjteménye második kötetében már a népmesék és mondák is feltűntek, melyekből — jóval előtte Gaal György és Majláth adtak volt becses gyűjteményeket. A közmondásokat Erdélyi s vele egyidejűleg Ballagi külön gyűjtés tárgyává tették a becses anyagból gazdag kötetekkel ajándékozták meg iróadalmukat. De feltűnt volt Erdélyi gyűjteményeinek aránytalanul szegény volta balladákban és rokonneműekben s már-már az a nézet kezdett lábra kapni, hogy e nevezetes műfajban és válfajaiban népköltészetünk csakugyan felette szegény s néhány románcra és becses balladafredékre szorítkozik ebbeli egész kincsünk.

A forradalom, annyi más megindult törekvés közt, az Erdélyi gyűjtésit is félbeszakította. Az ötvenes években ismét megindult gyűjtés eleinte leginkább a népmesék felé fordult. Merényi hat kötet, Arany László s Pap Gyula gyűjteményei előbb alig sejtett gazdagságot mutattak föl az anyagnak. Hozzájuk járult Kriza becses gyűjteménye a székel népköltészetből („Vadrőzsák”), mely hasonlóan számos mesét adott, a még számszerűbb dal, ballada és közmondás mellett.

A szorosabb értelemben vett költészeti gyűjteményeket a második korszakban, az előbbiek képest nagy gazdagsága a ballada- és rokonnemű költeményeknek jellemzi. Az említett előtétet e részben örvendetesen megcázolva láttuk általunk s meggyőződöttünk, hogy népköltészetünkben sokkal kedvezőbb arány áll a balladák és dalok között, mint műköltészetünkben; és pedig nemcsak számra, hanem értékre nézve is. Mert míg a műköltészet Arany remek balladán kívül alig bir valami kitűnőt fölmutatni e nemből, míg dalokban elég gazdagnak mondható, addig a népköltészet, mely dalaink könyvéhez is néhány első rangú s felülmúlhatlan szépségű darabbal járult, balladákban kétszázötvenöt felülmúlva — mindent összevéve — műköltészetünk e nemből kincset.

A jelen gyűjtemény, melynek első kötetét a szerkesztők — Arany László és Gyulai Pál, másodikát egyetlen gyűjtő Török Károly gondjainak köszönjük, minden eddigi népköltészi gyűjteményünk felülhaladja az anyag gazdagságában és a népköltészet minden ágára kiterjedt voltában.

Az első kötetet mindjárt egy eddig minden hasonló gyűjteményben teljesen mellőzött műfaj meglepően gazdag s rendkívül becses csoportja nyitja meg: a *karácsonyi mysteriumok és viskevesztési játékok*. Tizenöt karácsonyi és hét viskevesztési játé-

kot kapunk egyszerre; tehát nemcsak az 1859 óta (midőn t. i. e nemű költeményekre először fordult nálunk a figyelem) elsősorban megjelent közleményeket, hanem mindazt, mi eddig különböző gyűjteményekben kéziratban lappangott. A szerkesztők úgy hitték, s teljes igazsággal, hogy semmivel sem nyithatnák meg gyűjteményüket méltóbban, mint a magyar költészet e kevésbé ismert és legnépszerűbb maradványait; mert bár e népmysteriumok nyelv- és részletekre nézve változásokon mentek át, de szerkezetük körrajza s tartalmuk alapja, a magyar egyház és népelet legnépszerűbb korszakáig felvihető. Mint a görög dráma a görög istentisztelet szertartásaiból, vagy a keresztény dráma is az egyház liturgiáiból fejlődött ki, s annál fogva e mysteriumok nemcsak magukban, mint a népköltészet régi maradványai, hanem irodalomtörténeti érdekességükön fogva is felette becsesek mint a keresztény jelen mint a magyar dráma első fejleményü alakja. Nincs tehát, hogy Gyulai fejtegetéseit a mysteriumoknak a liturgiából s majd drámává fejlődéséről nyomon követhessük; de utaljuk az olvasót az első kötet jegyzeteinek 513-532 lapjaira, hol egész becses értékeztet találunk az irodalomtörténeti kérdésről s benne sok oly adatot és eszmét, a miről nálunk még alig volt szó, vagy itt-ott tévedésekkel átszóve, de kellőleg tájékozva semmi esetre nem voltunk.

A mysteriumok után a gyűjtemény első kötetében „Balladák és rokonneműk” következnek; a második kötetet pedig, melyben mysteriumok nincsenek, szintén azok nyitják meg.

„E szakasz címéből (írják a szerkesztők a jegyzetek 541—549. lapjain) kétszakarva hagytuk ki a „románcok” szót. Azt hisszük, hogy a ballada és a románc között inkább nemzetiségi különbség van, mint műfaji. A mit északon balladának neveznek, az a déli népköltészetben románc. A különbség köztük olyannyira, a minőt az északi és déli népek lyrai és drámai költészete között is tapasztalunk. S ha itt bizonyos sajátosság miatt nem alapítunk meg külön műfajt, miért tenők azt egyedül a románcra nézve? Az igaz, hogy a spanyol románcban gyakran tulnyomó az epikai vagy lyrai elem, de nem találkoznak-e hasonló jelenséggel az északi balladák gyűjteményeiben is, s nincsenek-e spanyol románcok, melyek keveset különböznek a balladától? E mellett mind a balladák, mind a románcok közé nem vegyül-e egy csoport oly költemény, mely több mint dal, de kevesebb mint óda; hány szimfűvet látunk, mely kevesebb mint vigjáték, de több mint bohózat; s a költői beszély nem gyűjtő cím-e egy csoport különböző válfajú elbeszélő költeménynek? A népek és egyesek szelleme épen úgy módosítja a műfajokat, mint válfajokat teremt, de azért ritkán változik a név, annyival inkább, mert oly művek, melyek valamely mű- vagy válfaj jellemzőbb sajátosságait, a tökély magas fokán, mintegy gypontban egyesítik, mint a nép-, mint a műköltészetben felette ritkák, s ezért a legszorosab értelemben vett név mindig csak kevesekre illhetnek.

Ennyit a cím igazolására. A mi magukat a műveket illeti, itt is mint minden gyűjteményben, a balladák számát felülmúlják a rokonneműk. De balladák is megtehető számmal vannak s köztök nem egy kitűnő. A ballada a lyrai, epikai és drámai elem sajátosságok vegyülete s tökélye e vegyület aránya- és módjáról függ. Ha a lyrai elem tulnyomó benne, többé-kevésbé lyrai költemény marad, ha az epikai vagy drámai elem vesz erőt rajta, költői beszélykévé válik. A három elemek egymást nemcsak mérésékelnie, hanem át is kell hatnia. A lyra a dallamosság és hangban nyilatkozik ki előbb; az epikai elem elveszti nyugalmát, lyrai erőszakosság- és drámai gyorsaságba olvad; a drámai elem, hol lyrai felkiáltások, hol epikai töredékek segítségével rejtélyesen, sejtetőn fejlődik s egy-egy szakagot magán vagy párbeszédben világítja meg hol a küzdő szenvedélyeket, hol magát a bonyodalmat, mint a villám az éjbe süllyed táját. Jellemzőn mondja Greguss a balladáról, hogy az dráma dalban, bár e meghatározás az epikai elem mintegy mellőzni lát-

szik. Valóban a ballada műformája dióhéjban a drámáé, a lyrai és epikai elemek vegyületének módosító hatása alatt. Négy formát különböztethet meg, melyek mindenkére e gyűjtemény is kitűnő példányokat nyújt. Az első az, midőn a ballada végig átfutja a drámai fejlődés főbb mozzanatait, az expositiót, bonyodalmat és katasztrófát. Ilyenek e gyűjteményben: 1—5. *Molnár Anna*; 9—10. *Királyfi*; 11—13. *Szilágyi és Hagymási*; 20. *Körmény Kelemen*. A második már a bonyodalmat középre vág s egy ugrást a katasztróf felé. Ilyenek: 7—8. *Barcsai*; 53—54. *Lándorvári Dorka*; 18—19. *Pálbeli Szép Antal*; 25. *Kis Julia*. A harmadik a katasztrófon kezdődik, mely egyszerűsége vetelni észre, tartalomra és külfömrára nézve egyaránt. A magyarországiak színhelye csak a kunyhók és puszták vagy legfeljebb a népmesék világa; az erdélyiekben némi történeti háttér vehető észre s néha lovagokróli, várurakról emlékezik, mint *Szilágyi és Hagymási*, *Barcsai* vagy legalább is szabad hajdukról, mint *Molnár Anna*, *Bíró Anna*-ban. A külfömrá különbsége is szembeötlő. A magyarországiak, kivált az alföldiek, sokkal dallamosabbak, mint az erdélyiek; amott a lyrai versformák uralkodnak, itt az epikaiak; am azok versszakok és rímek, ezek gyakran versszak és rím nélküliek, s megelégszenek a sorozatszt, hangulati, betűrim s a gondolat ritmusával. Ez utóbbi körülmény régiségük mellett bizonyít, mert hogy költszetünk eredetileg csak a ritmus báját ismerte s minden afféle mint rim és mérték csak esetleges lehetett, Arany János fejtegetései után alig szenved kétség. Arany a gondolat ritmusának három módját különbözteti meg: az ellentétet összerakót és párhuzamot. Mindhárom nyomát megtalálhatni e régebbi balladákban.

Az ellentétes mód az, midőn ellentétes gondolat képezi a vers első és utórészét. *) E módok különböző változatai vannak; egyik a szebbek közül az, ha a vers második része az első ismétli, egy szó változtatásával, mely már magában ellentétet képez. Néha az ellentét némi haladványtal (progressio) egyesül. Az összerakó mód az, midőn rokon eszmék soroztattnak egymás mellé s a sorozásban némi haladványt vehetni észre. Néha a gondolat haladványa az idővel egyesül s a haladvány utolsó foka egyszerismind ismétlődik, mi aztán még élesebb ritmust hozgatoz. A párhuzamos mód az, midőn a vers első és utórészét ugyanazon gondolatnak más szókkal ismétlése alkotja. Gyakran itt is vehetni észre némi haladványt. A gondolat ritmusának e három módját néha egyesülve találjuk, leggyakrabban az összerakót és párhuzamot. E két utóbbi jellemző leginkább régebbi népköltészetünk maradványait. Hunfalvy Pál a gondolat ritmusát, értvén alatta a párhuzamos mólot (paralellizmus), az ugor-fin s így a magyar népköltészet kizáró sajátosságának nevezi. Ez talán egy kissé merész állítás. A gondolat ritmusának többé-kevésbé minden népköltészet sajátossága; megtaláljuk az árja és sémi nyelvekben is. H. szén az óségi héber költészet egyedül a gondolat ritmusának alapszik és hiru kísérletnek bizonyult be mindazok törekvése, kik mértéket vettek benne feltalálni. Csak arról lehet szó, hogy a gondolat ritmusának valamely módja egyik népköltészetben inkább kifejlődött, mint a másikban, a ritmus más elemektől hátrébb szorította s ennyiben jellemző sajátosságává lón. A finn és vogul népköltészetben a párhuzamos mód egész a betegségig kifejtett s innen a Kalevala a legbővebb beszédu a népeposzok között. Hogy a magyarban is uralkodóbb volt, mint jelenleg, e gyűjtemény és Kriza „Vadrőzsák” régebbi költeményei egyaránt bizonyítják, s így a ritmus és nyelvrokonság egymást támogatására szolgálhatnak.

A ballada lyrai eleméhez tartozik a refrain. Minél divatosabb az valamely nép lyrai költészetében, annál inkább megtalálhatni a balladában is. Innen az angol balladákban gyakoribb a refrain, mint a spanyol románcokban. A magyar népdalokban ritka, helyét *réják* pótolják, egyes indulat-

szók, kurjantások, mint: hajhajaj, csillagom, galambom, eszemadta, stb. Balladánkban is ilyesmit tapasztalunk. A refrain meglehető kivétel, de hogy megakad egy-egy, bizonyítja gyűjteményünk *Albert Józsa* (238. l.) című balladája, melyben a refrain két sorra terjed ki, bár a két végső versszakban egészen elmarad, továbbá a *Poszonyi Kisasszony* (232. l.) című genekép, a *Párjavesztett gerlicze* (22. l.) és a *Molnár inasa* (188. l.) című lyrai képek, melyekben a refrain min e versszakon végig húzódik. Némikép rokon a refrainnal, bizonyos ismétlés, ráütő rimmel, hol párhuzamos, hol összerakó módon, melylyol némely ballada versszaka végződik. Figyelemre méltók még a balladák külfömrájában is bizonyos, hol elbeszélői, hol lyrai közlések, melyeket kevés változtatással egyik a másiktól kölcsönöz. Az elbeszélői közlések ugyancsak balladában is többször ismétlődnek. A *Szilágyi és Hagymási* (158. l.) címűben: „Felelnek e szóra két magyar urfiak” háromszor négyyszer előfordul. Ugyanezt találjuk kevés változtatással a „*Legszebb virág*” címűben is (182. l.) stb. Az ily elbeszélői közléseket a népepos okban is megtalálhatni. Az öngyilkos páthoszos lyrai monológia.

„Vérem a véreddel egy patakba folyjon” stb. négyezer-ötzör is előfordul gyűjteményünk balladájában. A szeretők sírján növő és öllekező virágok szintén ily közlely, melylyel itt és Kriza gyűjteményében nem egy ballada végződik. Ugyanezt mondhatni az átok különböző változatairól. (Vége követk.)

*) A mindenik esetre felhozott számos példák rövidség okáért mellőzzük.

szók, kurjantások, mint: hajhajaj, csillagom, galambom, eszemadta, stb. Balladánkban is ilyesmit tapasztalunk. A refrain meglehető kivétel, de hogy megakad egy-egy, bizonyítja gyűjteményünk *Albert Józsa* (238. l.) című balladája, melyben a refrain két sorra terjed ki, bár a két végső versszakban egészen elmarad, továbbá a *Poszonyi Kisasszony* (232. l.) című genekép, a *Párjavesztett gerlicze* (22. l.) és a *Molnár inasa* (188. l.) című lyrai képek, melyekben a refrain min e versszakon végig húzódik. Némikép rokon a refrainnal, bizonyos ismétlés, ráütő rimmel, hol párhuzamos, hol összerakó módon, melylyol némely ballada versszaka végződik.

Figyelemre méltók még a balladák külfömrájában is bizonyos, hol elbeszélői, hol lyrai közlések, melyeket kevés változtatással egyik a másiktól kölcsönöz. Az elbeszélői közlések ugyancsak balladában is többször ismétlődnek. A *Szilágyi és Hagymási* (158. l.) címűben:

„Felelnek e szóra két magyar urfiak” háromszor négyyszer előfordul. Ugyanezt találjuk kevés változtatással a „*Legszebb virág*” címűben is (182. l.) stb. Az ily elbeszélői közléseket a népepos okban is megtalálhatni. Az öngyilkos páthoszos lyrai monológia.

„Vérem a véreddel egy patakba folyjon” stb. négyezer-ötzör is előfordul gyűjteményünk balladájában. A szeretők sírján növő és öllekező virágok szintén ily közlely, melylyel itt és Kriza gyűjteményében nem egy ballada végződik. Ugyanezt mondhatni az átok különböző változatairól. (Vége követk.)

Levél Ausztráliából. *)

Rochampton, 1872. márcz. 15.
(Ausztrália, Queensland.)

Kilenczven napi viszontagságos tengeri utazás után horgonyt vetettünk a *Keppel öbölben*. Utazásunk rendkívül változatos és érdekes, s leszámitva a tenger dűhe és véletlen betegség által okozott kellemetlenségeket, általában véve igen kellemes is volt. A tengernek oly sok szép jeleneit, a természetnek oly csodás változatait szemlél-tük, melyeket a szárazföldi utazásban nem találunk így csoportosítva.

Midőn Angolhont elhagytuk (decz. 1-jén), zuzmarás hideg téli idő volt, melynek dühét eléggé éreztük a biskayi öbölben, hol halom magas hullámok hajgálták hajónkat, míg kiérve belőle, az afrikai szelid tavaszi lég váltá fel azt; balra hagytuk a Kanári-szigeteket, a Teneriffa tűzhányó-hegy magas csúsaival, s a szelirányt követhet az Azorok irányába hajoztunk. A lég mindig melegebb lett, míg majd az aequatori borz szto hőség váltá fel azt. A *gőnczöl-csillag csoport* még ott ragyogott az égen, míg balról a *nagy kutya* oly erős fényrel világított, mint szinte a hold; erős fényugárt ereszte végig a tenger hullámain, s a tenger is izzott a milliárd villanyos puhányoktól. Deczember 22-én mentünk át az egyenlítő vonalán éjjeli 1¹/₂ órakor. Utunk Dél-Amerika partvonalán alig 500 mérföldre vonult el Rio-Janeirótól. A Trinidad kis sziget mellett elhaladva, új fordulatot vettünk, s délkelet irányba vitorláztunk. A lég hűlni kezd, míg egészen a fagypontra hull a higany a hőmérőn. A tenger érdekes terményei jelentkeznek: óriási cethalak, melyek felett albatrosszok csapkodnak alá s fel a hullámok vonalán, delphinek játszanak hajónk körül; a tenger zöld színt vált, jele, hogy közelünkben száraz föld van, csakugyan fel is tűnt a Jóremény foka szakadozott hegycsúcsaival, de utunk irányba még mint-ig hidegebb vonalra vezet, hol már a jéghegyek is jelennek, melyek üveg színű fényes csúcsaikkal a hold világította éjben oly kísértetiesen jelennek m.g. Majd kigyull a pompás Aurora Borealis (északi fény, melyet itt, minthogy a déli sark közelében vagyunk, inkább Aurora Australis-nak, délsarki fénynek nevezhetnénk) változatos színes világa s új csillag miriád váltja fel az ó világ csillagait. Balról Szt-Pál, jobbról a Kerguelen szigeteket hagyjuk el s majd az első száraz feltűnik Új-Hollandiából a Letuven fokon, s így megkerülve Arnhem földet, Kelet- és Dél-Ausztráliát, Tasmaniát és Új-dél-Wales gyarmatokat, majd Queenslandnál megközelítve a szárazt, a Smoky-foknál s annak látványlatában haladunk el Brisbane városnál, Moreton

szigetnél, a Homok- és a Capricorn-foknál s befordultunk a Keppel-öbölbe, hol is a kormányos vezényletet mellett biztos helyen horgonyt vetettünk a 23-ik szélességi és 151-ik hosszúsági fok alatt. A Keppel-öböl magas hegységektől félkörben kerítve terül elöttünk; jobb old a déli oromban, melyen a hajójelzők tanácsa van, hátrébbben vonulnak el az aranyföld terhes szirtes hegységek, melyeknek folytatása balról még magasabb s vadregényesebb képletet tár elő, teteje kopár, barna szirtszettel boritva s alja, valamint körültek a lapály, gummi erdőszéggel van fedve.

Hajónk a „Light Brigade”, az öböl közepén vetett horgonyt, honnan a hegyvidék naplementekor teljes pompájában látható; elbájoló szép hegységek gyönyörű völgyekkel, melyekben a boldog meglegedés verhetne tanyát, csak fájdalom! egy nagy hiányban szenvednek, hogy nem fakad bennök forrás s nagyrészt eszövízzel oltja nép és állat szomját; azért is hő nyáron a folyamok elapadnak, holott az esős évszakban 20—30 lábira feldagadnak s szétáradnak a rónásokon.

Hajónkról egy kis vontató gőzös: „Mary” szállított a szárazra. A tágas öböl közepén két órai menetel után egy világító hajó irányában nyílnak támad, mely mintegy 4 angol mértföldnyi lehet; ez a *Fitzroy* folyam torkolata; a partszélek oly laposak, hogy a víz egy színvonalban áll velők, a partvonal oly sűrű buja bozóttal van lepeve, mint a kender; soha a természetnek ily bujaságot még nem láttam. A sűrűben temérek szárnyság állat, alligator és csőrönd tanítvány. A Fitzroy folyam rendkívül csavargós, de mélysége szabályos van s hajójelzők vannak a partvonalon, sőt egyes helyeken világító póznák is. A víz színe sárga, iszapos, de mindazáltal temérek hal tanyázik benne, s minden pillanatban láthatni a víz felületén, sőt magasra is ugrándozva, a mint a ragadozó madarak csapatosan vadászni reájok. A folyam partjai mintegy 30 mértföld hosszan igen alacsonyok, s jobbra-balra számos sziget képződik, melyek tömött bokrozattal lepetek; majd lassan-lassan emelkedik a part, ritkán a növényzet, mangrove bokrok és gummi fá váltják fel az eddigi két életű növényeket; jobbról a hegyek lábái egész a folyam partjára nyulnak, ezek ritkák gummi-erdőséggel fedve, s hajlásaikban a páfrán és törpe pálma tenyészik, melynek aljában csoportosan ugrándozik ide s tova a kanguru, patkány és az opussum. A hegy oldala, mintha be volna hányva kődarabokkal, melyeket a zápor a tetőről mos le, s melyek között tanyát ver a százlábú féreg és számos mérgező kígyófaj; s mindez magas buja fű borítja; — ki gondolná lábál alatt a veszedelmet!

A gummi-erdőség buja fűvében számos marha csordák juh és kecske nyájak, sertés csapatok és jó faj lovak legelésznek; a pásztor lóháton járkál utánok, vállán puska, oldalán revolver, tomahawk és matróz kés védül a vadállat és a szilaj bennszülöttek ellenében. A folyam csavargós vonala magasabb és keskenyebb part közé van szoritva s a hegység messze oldalt marad. Az erdőség sűrűjéből egyes tanák s magános quatter- és farmer-lakok tűnnek elő; szerény véleményes kertek, kevés irtott szántóföld-irtott. A folyam közepén terjedelmes gálya áll keresztben, melyen a Dél-tenger szigeteinek nagyszámú szerezesei bennszülöttjei mint rabok dolgoznak. (Ezek abban különböznek az afrikai szerezeseitől, hogy színök világosabb barna.) Feljebb mélytől gőzgep működik. A folyam vonalán több shooner halad lefelé a tengerre.

A part szelén jobbról terjedelmes épület-csoport tűnik elő, melynek homlokzatán „központi queenslandi husbecsináló gyár és raktár” van felírva, hol is hetenként 400 darab marhát és 1000 darab juhot vágnak le és (a belét kivéve) egészen főzik meg légzáralt üstökben, néhány perc alatt osontostól együtt kecsyona-szerűleg fő meg, így bádog odényekre légmentesen elzárólatnak s szélyel küldetnek a világba. Ezzel rendkívül nyere-ményes üzletet folytatnak az ausztráliaiak. Az évi forgalom e gyárban 73,000 ft. st. volt. Sok ily gyár működik már Új-Hollandiában s milliókat hajt be a különböző értékek nélkül élelészó anyagból.

Tovább haladva, a partvonal szemlétomást élénkebbé válik. Távsürgöny által tudatván jövőtelünket, számosan előnkbe jöttek lóháton s a partvonalán kísértek a kikötőbe, mely egy fordulatnál előnkbe tűnt, a kikötő el volt lepeve nagy számú néppel s háromszoros hurráh-ál fogadtak bennünket, mi az angol hymnuszt énekeltük el, üdvözlendő az új hazát, s így léptünk a szárazra Rochamptonnál.

A Fitzroy folyam balpartján terül el *Rochampton*; csak öt év keletkezési kora s máris 1000 lakost 3 hírlapot, 4 templomot, két alosztályu

szigetnél, a Homok- és a Capricorn-foknál s befordultunk a Keppel-öbölbe, hol is a kormányos vezényletet mellett biztos helyen horgonyt vetettünk a 23-ik szélességi és 151-ik hosszúsági fok alatt.

A Keppel-öböl magas hegységektől félkörben kerítve terül elöttünk; jobb old a déli oromban, melyen a hajójelzők tanácsa van, hátrébbben vonulnak el az aranyföld terhes szirtes hegységek, melyeknek folytatása balról még magasabb s vadregényesebb képletet tár elő, teteje kopár, barna szirtszettel boritva s alja, valamint körültek a lapály, gummi erdőszéggel van fedve.

Hajónk a „Light Brigade”, az öböl közepén vetett horgonyt, honnan a hegyvidék naplementekor teljes pompájában látható; elbájoló szép hegységek gyönyörű völgyekkel, melyekben a boldog meglegedés verhetne tanyát, csak fájdalom! egy nagy hiányban szenvednek, hogy nem fakad bennök forrás s nagyrészt eszövízzel oltja nép és állat szomját; azért is hő nyáron a folyamok elapadnak, holott az esős évszakban 20—30 lábira feldagadnak s szétáradnak a rónásokon.

Hajónkról egy kis vontató gőzös: „Mary” szállított a szárazra. A tágas öböl közepén két órai menetel után egy világító hajó irányában nyílnak támad, mely mintegy 4 angol mértföldnyi lehet; ez a *Fitzroy* folyam torkolata; a partszélek oly laposak, hogy a víz egy színvonalban áll velők, a partvonal oly sűrű buja bozóttal van lepeve, mint a kender; soha a természetnek ily bujaságot még nem láttam. A sűrűben temérek szárnyság állat, alligator és csőrönd tanítvány.

A Fitzroy folyam rendkívül csavargós, de mélysége szabályos van s hajójelzők vannak a partvonalon, sőt egyes helyeken világító póznák is. A víz színe sárga, iszapos, de mindazáltal temérek hal tanyázik benne, s minden pillanatban láthatni a víz felületén, sőt magasra is ugrándozva, a mint a ragadozó madarak csapatosan vadászni reájok. A folyam partjai mintegy 30 mértföld hosszan igen alacsonyok, s jobbra-balra számos sziget képződik, melyek tömött bokrozattal lepetek; majd lassan-lassan emelkedik a part, ritkán a növényzet, mangrove bokrok és gummi fá váltják fel az eddigi két életű növényeket; jobbról a hegyek lábái egész a folyam partjára nyulnak, ezek ritkák gummi-erdőséggel fedve, s hajlásaikban a páfrán és törpe pálma tenyészik, melynek aljában csoportosan ugrándozik ide s tova a kanguru, patkány és az opussum. A hegy oldala, mintha be volna hányva kődarabokkal, melyeket a zápor a tetőről mos le, s melyek között tanyát ver a százlábú féreg és számos mérgező kígyófaj; s mindez magas buja fű borítja; — ki gondolná lábál alatt a veszedelmet!

A gummi-erdőség buja fűvében számos marha csordák juh és kecske nyájak, sertés csapatok és jó faj lovak legelésznek; a pásztor lóháton járkál utánok, vállán puska, oldalán revolver, tomahawk és matróz kés védül a vadállat és a szilaj bennszülöttek ellenében. A folyam csavargós vonala magasabb és keskenyebb part közé van szoritva s a hegység messze oldalt marad. Az erdőség sűrűjéből egyes tanák s magános quatter- és farmer-lakok tűnnek elő; szerény véleményes kertek, kevés irtott szántóföld-irtott. A folyam közepén terjedelmes gálya áll keresztben, melyen a Dél-tenger szigeteinek nagyszámú szerezesei bennszülöttjei mint rabok dolgoznak. (Ezek abban különböznek az afrikai szerezeseitől, hogy színök világosabb barna.) Feljebb mélytől gőzgep működik. A folyam vonalán több shooner halad lefelé a tengerre.

A part szelén jobbról terjedelmes épület-csoport tűnik elő, melynek homlokzatán „központi queenslandi husbecsináló gyár és raktár” van felírva, hol is hetenként 400 darab marhát és 1000 darab juhot vágnak le és (a belét kivéve) egészen főzik meg légzáralt üstökben, néhány perc alatt osontostól együtt kecsyona-szerűleg fő meg, így bádog odényekre légmentesen elzárólatnak s szélyel küldetnek a világba. Ezzel rendkívül nyere-ményes üzletet folytatnak az ausztráliaiak. Az évi forgalom e gyárban 73,000 ft. st. volt. Sok ily gyár működik már Új-Hollandiában s milliókat hajt be a különböző értékek nélkül élelészó anyagból.

Tovább haladva, a partvonal szemlétomást élénkebbé válik. Távsürgöny által tudatván jövőtelünket, számosan előnkbe jöttek lóháton s a partvonalán kísértek a kikötőbe, mely egy fordulatnál előnkbe tűnt, a kikötő el volt lepeve nagy számú néppel s háromszoros hurráh-ál fogadtak bennünket, mi az angol hymnuszt énekeltük el, üdvözlendő az új hazát, s így léptünk a szárazra Rochamptonnál.

A Fitzroy folyam balpartján terül el *Rochampton*; csak öt év keletkezési kora s máris 1000 lakost 3 hírlapot, 4 templomot, két alosztályu

szigetnél, a Homok- és a Capricorn-foknál s befordultunk a Keppel-öbölbe, hol is a kormányos vezényletet mellett biztos helyen horgonyt vetettünk a 23-ik szélességi és 151-ik hosszúsági fok alatt.

A Keppel-öböl magas hegységektől félkörben kerítve terül elöttünk; jobb old a déli oromban, melyen a hajójelzők tanácsa van, hátrébbben vonulnak el az aranyföld terhes szirtes hegységek, melyeknek folytatása balról még magasabb s vadregényesebb képletet tár elő, teteje kopár, barna szirtszettel boritva s alja, valamint körültek a lapály, gummi erdőszéggel van fedve.

szigetnél, a Homok- és a Capricorn-foknál s befordultunk a Keppel-öbölbe, hol is a kormányos vezényletet mellett biztos helyen horgonyt vetettünk a 23-ik szélességi és 151-ik hosszúsági fok alatt.

A Keppel-öböl magas hegységektől félkörben kerítve terül elöttünk; jobb old a déli oromban, melyen a hajójelzők tanácsa van, hátrébbben vonulnak el az aranyföld terhes szirtes hegységek, melyeknek folytatása balról még magasabb s vadregényesebb képletet tár elő, teteje kopár, barna szirtszettel boritva s alja, valamint körültek a lapály, gummi erdőszéggel van fedve.

Hajónk a „Light Brigade”, az öböl közepén vetett horgonyt, honnan a hegyvidék naplementekor teljes pompájában látható; elbájoló szép hegységek gyönyörű völgyekkel, melyekben a boldog meglegedés verhetne tanyát, csak fájdalom! egy nagy hiányban szenvednek, hogy nem fakad bennök forrás s nagyrészt eszövízzel oltja nép és állat szomját; azért is hő nyáron a folyamok elapadnak, holott az esős évszakban 20—30 lábira feldagadnak s szétáradnak a rónásokon.

Hajónkról egy kis vontató gőzös: „Mary” szállított a szárazra. A tágas öböl közepén két órai menetel után egy világító hajó irányában nyílnak támad, mely mintegy 4 angol mértföldnyi lehet; ez a *Fitzroy* folyam torkolata; a partszélek oly laposak, hogy a víz egy színvonalban áll velők, a partvonal oly sűrű buja bozóttal van lepeve, mint a kender; soha a természetnek ily bujaságot még nem láttam. A sűrűben temérek szárnyság állat, alligator és csőrönd tanítvány.

A Fitzroy folyam rendkívül csavargós, de mélysége szabályos van s hajójelzők vannak a partvonalon, sőt egyes helyeken világító póznák is. A víz színe sárga, iszapos, de mindazáltal temérek hal tanyázik benne, s minden pillanatban láthatni a víz felületén, sőt magasra is ugrándozva, a mint a ragadozó madarak csapatosan vadászni reájok. A folyam partjai mintegy 30 mértföld hosszan igen alacsonyok, s jobbra-balra számos sziget képződik, melyek tömött bokrozattal lepetek; majd lassan-lassan emelkedik a part, ritkán a növényzet, mangrove bokrok és gummi fá váltják fel az eddigi két életű növényeket; jobbról a hegyek lábái egész a folyam partjára nyulnak, ezek ritkák gummi-erdőséggel fedve, s hajlásaikban a páfrán és törpe pálma tenyészik, melynek aljában csoportosan ugrándozik ide s tova a kanguru, patkány és az opussum. A hegy oldala, mintha be volna hányva kődarabokkal, melyeket a zápor a tetőről mos le, s melyek között tanyát ver a százlábú fé

Most, midőn könyvtáraink rendezésével foglalkoznak általában, az egyetemi könyvtár pedig újraépítése s majdan berendezése által hivatalosan a tudományok összes ágait fölkarolni, s a hazai történelmi kiváltság, mely tudományához tartoznak hírlapjaink is, mint a napiesemények közvetlen tolmácsai, — időszerűnek találta azon eszmét megpendíteni, mely más művelt nemzeteknél rég tényre vált, t. i. gyűjtjük össze hírlapjainkat, s őrizzük meg azokat az utókor számára külön könyvtárakban.

„Valóban különösnek tűnhetik föl előttünk — folytatja Szinyey — hogy ha csak legfőbb könyvtárainkat tekintjük is meg, azokban a napi sajtó s általában a hírlapirodalom legkevésbé van képviselve; eddig azt nemcsak külön helyiségre, de még külön osztályra se méltatták, pedig jól tudjuk, hogy Macaulay soha sem írhatta volna meg Angolország történetét oly érdekesen, ha az egykorú hírlapokat nem olvassa.

Külföldön e téren is szép példával mentek elől, mert nemcsak minden nevezetes német és olasz város könyvtára a helybeli hírlapok teljes példányait őrzi, hanem a nevezetes országos könyvtárakban a hazai hírlapirodalom csaknem teljesen képviselve van. A British Museum mily óriási összegeket szentel csupán a külföldi irodalmi termékekre, az általános tudva van, még többet tesz saját hírlapiradalmára nézve. A parlament könyvtára is az angol hírlapok gazdag tárháza s azok használata a legnagyobb kényelemmel van egybekötve, repertoriumokkal ellátva. Franciaországban csak az ötvenes években gondoltak egy hírlapkönyvtár alapítására, jóllehet III-ik Napoleon már áldozatot sem kimélt, hogy minden francia hírlapot összegyűjtsön s Hatin a francia időségi sajtóról irt munkájában a magán hírlapgyűjtemények egész sorozatát közli, melyek nevezetesen La Bédoyère gróf hírlapgyűjteményét 90,000 frankon vásárolta meg a kormány, ez képezvén aztán a császári hírlapkönyvtár alapját, — minden törekvés dacára sem sikerült már akkor a francziországi hírlapokat 1831-től teljesen megszerezni.

Nálunk még az 1848-ik év előtt korai lett volna a hírlapok gyűjtésére különös gondot fordítani, s azokat elkülönítve kezelni a hírlapok gyér volta miatt; még csak e század elején Romy egy czikkében mint haladást jegyzi föl azt is, hogy Pesten egy kávéházban olvasás végett kitéve látta a „Hazai tudósításokat.“ Pozsonyban pedig szintén egyik kávéházban két hírlapot is látott a „Presburger Zeitung“-ot s az augsburgi „Allgemeine“-t. Már az 1848—49-iki években összesen 170 hírlap jelent meg különféle nyelven, s ezek politikai vagy más okokból pusztítottak, — mostan pedig a hírlapok száma legió, összesen 400-féle hírlap s folyóirat jelenik meg a magyar koronaországokban, s ebből 225 magyar nyelven, ugy hogy most már nem ritkaság, hogy egyes tisztviselő vagy iparos 4—5 hírlapot jár, anélkül hogy azok megőrzésére gondolkodna, sőt bizton állíthatjuk azt, hogy a hírlapok pusztítása arányban áll azok szaporodásával, minél több a hírlap, annál inkább igyekszik az ember azoktól megszabadulni, ezen pusztításnak pedig leginkább ki vannak téve a régiek és politikai tartalmúak.

Az én szerény hírlapgyűjteményemben a magyar koronaországokban megjelent hírlapokból magyar nyelven 800, nem magyar nyelven pedig 500 félélt mutathatok föl egyes számokban, megjelent pedig számításom szerint körülbelül 1500 magyar s 100 más nyelvű hírlap. Ha minden hírlapra csak két évfolyamot vesszünk két-két kötettel (jóllehet a „Nemzeti Ujság“-nak 43, a „Magyar Kurir“-nak 48 évfolyama volt, a mostani lapok közül is a „Pesti Napló“ 23, a „Vasárnapi Ujság“ 19, a „Politikai Újdonságok“ 18. évfolyamán jár) egy teljes hazai hírlapkönyvtár 10 ezer kötetet tenne, még pedig többnyire ívrét alakban, s ezen szám évről évre 600—1000 kötettel szaporodnék. Ily tekintélyes gyűjtemény valóban megérdemli a közfigyelmet. De mindenekelőtt szükséges az egyes városi hatóságokat oda utasítani, hogy a városukban megjelent hírlapokat legalább egy teljes példányban mindenkori a városi levéltárban őrizzék meg, s a fővárosi könyvtárakba szánt kötelesek példányok beküldését ellenőrzés mellett eszközöljék, a nevezett könyvtárakban pedig azokat, ha nem épen szigorúan szakfolyóiratok, a többi szakosztályoktól különválasztva az ügy iránt érdeklődő személyektől által kezeltesenek, ezek kötelesekévé tétetnek a még hiányzó hírlapok a egyes számok beszerzése. Gyűjtjük tehát össze hírlapjainkat, s e célból alapítsunk hírlapkönyvtárakat.“

Egyveleg.

** (A királyi családról.) A „Birzev. Viedomosti“ című orosz lap tárcázikkében a magyaroszlák uralkodó családra vonatkozólag a következőket írja: A habsburg-lotharingiai család eddig igen szoros kötelékben állott Bécs életével, de a birodalomnak két részre történt felosztása alig fogja előmozdítani ezen kötelék megszilárdítását. A császári családnak gyakori távolléte Bécsből a főváros lakóinak nem okoz különös meglepődést, annál kevésbé, mert a császárnéknak ellenszenva Bécs iránt és előszeretése Magyarország iránt ismeretes előttük. A császárné azon ürügy alatt, hogy nem tűrheti a bécsi éghajlatot, ritkán lakik Bécsben tovább 3—4 hétnél, s a legelső jó alkalommal vagy kedvelt Magyarországba vagy Meranba távozik. Első éveken a bécsiek dícsőítették a császárnét; most azonban nem igen kedvelik, s ezt nyíltan is vallják. Kétségtelen, hogy a császárné a bécsiek szeretetét ujalag megnyerhetné, ha erre akarja volna; de ugy látszik, ő nemigen fordít figyelmet arra, vajjon rokon- vagy ellenszenvvel viseltetik-e iránta. Ellenben pedig Ferencz József császár nagy népszerűséggel bír a fővárosban, főképen mióta több alkalommal valódi alkotmányos császárnak bizonyult be. A császár még igen fiatalon lépett a trónra, s Ausztrián nézve szorított válságos időkben, s ezért talán, fiatal korának dacára, éveinek meg nem felelő komoly, majdnem elzárkózott életet él. Általában egyszerű életmód által tünteti ki magát. Azon napok kivételével,

Hálósövés Sassnitzban.

midőn foglalkozásaitól a vadászatban keres szórakozást; mindennap 1—2 óra hosszant gyalog vagy kocsin sétál, a többi időt az államügyeknek szenteli, télen nyáron át reggeli 4 és 5 óra közt kel föl, s azonnal íróasztalához ül, a melytől ritkán állék el a nap folytatában. Dolgozó szobáján a 6 vállalód tartózkodása; gyakran fordul elő, hogy itt ebédel is. A miniszteriumokból egyetlen egy csak némileg fontos okmány sem kerül ki a nélkül, hogy a császár kabinetjén keresztül nem ment volna, s ritkán történik, hogy ezeken sajtókezű megjegyzéseket ne tenne. Csak egyszer hetenként — a kihallgatások napján — tér el a császár némileg szokásos életmódjától. Társaságokat látogatni a császár általában nem szeret, s ha némelykor a magasabb körű táncvizsgálatokon megjelen, ezt csupán a bécsi közönség iránti tiszteletből teszi s az elhatározás illyenmő látogatásokra neki mindenkor nagy erőltetésbe kerül. Ferencz József szeret 9 órakor este otthon lenni kabinetjében s nagyon meg van elégedve, ha 10 órakor lefekszik. Hasonló, ugy szólván város-polgári életmódra szorítja bizonyos mértékig udvarnokait, s magukra a bécsiekre nézve nem bír várszerővel. Oly udvari életről, a milyen más udvaroknál van szokásban, Bécsben szó sincs. — Ezután át megy a tárczairó a nagy közönség életének leírására, kiemeli, hogy Bécs városa a gazdag zsidók, „jégért folde“, dícséri a főnemesség szabadelvű irányát, mely csak saját körében viseli az arisztokratikus elzárkózottság jellegét, többiben pedig a nép egyéb rétegeihez közeledni törekszik; s végül azt is méltónak találja a megjegyzésre, hogy jelentékeny

számu magyar főurnak inkább tetszik Bécsben lakni, mint Pesten.

*(Cassa abyssiniai fejedeleme koronázása.) Cassa fejedeleme koronázása ez év január 14-én ment végbe nagy ünnepélyességgel. Cassa unokaöccse azon Teodornak, ki nem rég háborút viselt az angolokkal, s midőn utolsó vára is elesett, saját kezével végezte ki magát. A fiatal Cassát az angolok akkor magukkal vitték Angliába s ott európaiul neveltették; onnan visszatérvén, január 12-én, nagy hadgyakorlatokat tartott, melyben 3000 abyssiniai pap s roppant nép volt jelen. 14-én Axum városban ment végbe a koronázás, melynek végeztével Cassa a koronával fejező az ujan épített oszári palotába ment, hol két hétig szakadatlanul tartott a lakoma. A oszári asztalhoz az egész ország hivatalos volt s 400 ember érkezett egyszerre, kik jól lakván, másoknak adtak helyet; az ifju császár az egész idő alatt együtt lakmározott alattvalóival, s mintegy 4000 tehent és 500 akó hordó mézből készült italt fogyasztottak el.

*(Egy szegény ember temetése.) Érdekes és megható jelenet folyt le nem rég a Pére-Lachaise temető kapujánál — írja a párisi „Figaro“. — Egy Artoni nevezetű piemontit temettek, kinek életében az volt mestersége, hogy betanított kutyákat mutogatott, ezzel kereshvén kenyérét. Egyetlen barát sem kísérté az elhunyt koporsóját... De még sincs igazunk, mert hármán kísérték, de ezek a barátok — három kutya volt. Midőn a menet a temető kapujához érkezett, a halottvívők a kutyákat nem akarták beereszteni. Ekkor a három hű állat vonítani kezdett, s midőn látták, hogy ez sem használ, hátulról lábaikra állottak, ekként ugrádozva és kérve akarták könyöröltre bírni a halottvívőket. Ez sem használván semmit, lefeküdtek s produkáltak a „meghalt“-at; de így sem jutván czelőhöz felugrottak s ismét hátulról lábaikra állva, kérték a kapuért. Jó felőra telhetett bele, míg végre leeresztett fővel szomoruan elballagtak a temető kapujából. A szegény három gazdátlan kutya most már talán a kutyapezser kezében van.

*(Amerika halad.) A columbiai kerület legfőbb törvényeske a joggyakorlatra lépők kellekai közül kitérte e szót: „férfi“, minék következtében Miss Charlotte Ray egy sötét színű, de érdekes arcu mulattnó a howardi egyetemen nyert oklevele alapján Washingtonban ügyvédi irodát nyitott. De ezzel a nők még koránt sincsenek meglegedve és nemokára várható, hogy szoknyás ezredesek lesznek Amerikában. Jannie Claflin, egy üzlet tulajdonosnéje, ki nem rég az utcára dobatott, mert a lakbért megfizetni nem akarta, a Fisk megöletése által megürült ezredes állomásért folyamodott.

*(A terméset gyermekje.) Közlebb egy vadon fia érkezett Detroitba, ki 20 év óta csupán elejét vadakkal és gyümölcsökkel élt az erdőségekben. Haja és szakála két lábnyi hosszú volt. Fejtakarója medvebőrrel készült, eszmeit s egyéb ruháit báránybőrből csinálta. Jelenleg 72 éves, Villis Bethsának hívják. A különözök valóságos példányképe; embergyűlöletből már 19 éves korában elhagyta a szülői házat Vermontban, s ez idő óta magában élt, bekalandozva az Egyesült-Államokat, Mexikót és Közép-Amerikát. Soha sem feküdt ágyban, s még a legkellemetlenebb időben sem vonult fedél alá. A csalit és barlang volt lakása, s a hideg föld és pázsit fekvőhelye. Az utolsó husz év alatt a kanadai oldalon, Algonac felett lakott, csak az indiánokkal közlekedett, s ezekkel is csupán akkor, ha a szükség rá kényszerítette. Közlebb újra visszatér az erdőségekbe, ha a jószívű emberek csekély szükségleteit fedezni fogják.

*(A verebek mint országos csapat.) Ismeretesek ama kutatások, miket az angolok a verebek tettek, nevezetesen azok gyomrát illetőleg, és a melyekből az derült ki, hogy a vereb nem oly kártékony, mint eddig képzeltük, és főtáplálékát nem a mag, hanem a rovarok képezik. Emé szempontból kiindulva Ausztrália telepítvényesei is hasznót akartak húzni a verebek emé jó tulajdonaiból és a madárproletár nagy mennyiségben vitétt be Oecániába. Azonban jelenleg a verebek már annyira elszaporodtak, hogy egész vidéket tesznek tönkre, még a fiatal hajtasókat is sáskamódra falván fel. Ezért irtó háborút kezdtek ellenük, de a fegyver és sok más eszköz elégtelennék bizonyult be, nagy számukhoz képest, miért is újabban a mérgezéshez nyultak, mely ugy látszik még legtöbb sikert ígér. Tehát az ausztráliának annyira meggyűlt a bajok a verebekkel, mint némely európai vagy amerikai városnak a patkányokkal, elannyira, hogy nem képesek azokat többé kiirtani!

Melléklet a Vasárnapi Ujság 23-ik számához 1872. jun. 9.

T A R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (A Kisfaludy-társaság „Magyar népköltési gyűjteményé-“nek) új folyamából egyszerre két vastag kötet jelent meg, Arany László és Gyulai Pál szerkesztésében. Az első kötet (XXIII. és 607 lap) elegyes gyűjtemeket tartalmaz Magyarország és Erdély különböző részeiből s a gondos szerkesztők, hozzájuk beküldött kisebb gyűjteményeken és saját gyűjtésükön kívül mindazt figyelembe vették, mi az irodalmi közönyökben szét-szóra megjelent. A második kötet (XXIV. és 504 l.) egészen Török Károly csongrádmezei gyűjtése, s míg e buzgó gyűjtő iránt különös hállára kötelezi le irodalmunkat, tanúsítja egyszerűen azt, hogy egyes vidék is mily roppant gazdag adalékok nyujtat népköltészetünk kincseinek összegéhez, csak akadlyon buzgó gyűjtő, — míg nem késő, míg az olvasás egyébiránt öröndetes terjedése a népköltészet szájhagyományait ki nem szorítja s el nem feledteti a néppel. A két vastag, összesen 70 ivre terjedő kötet az Athenaeum kiadásában jelent meg, s ára 6 frt. Lapunkban részletesebben is ismertetjük a rendkívül bőséges gyűjteményt, mely a népköltészet anyagot helyesen rendezve s beosztva adja s érdekes jegyzetekkel, összehasonlítással, stb. kíséri.

*(Petőfi szobra.) Izsó Miklós, jeles szobrászunk közlebb fejezte be a Petőfi-szobor fejét mintában, mely a lehető legjobban sikerült. E munka leginkább fog a mellett szólni, hogy a felállítandó szobor mintázatát egészen rá bízzák.

*(Ipolyi képtár.) Ipolyi Arnold beszercebebanyai püspök, mint nemrég jelentették, 60 képet adományozott a magyar országos képtárnak. Pauler miniszter most meleg hangon irt levélben köszöni azt meg a püspök urnak azon kijelentéssel, hogy az ajándékozott középkori remek festmények egy külön csoportban fognak kiállíttatni „Ipolyi-képtár“ czim alatt.

*(„Barnaby Rudge,“) Dickens Károly jeles regénye, Berzék Árpád gondos fordításában Ráthnál megjelent. A három vaskos kötet ára 5 frt.

*(Uj röpiratok.) A héten a következők új röpiratokat vettük: „Az 1869/72-diki országgyűlés. Történeti visszapillantások. Irta Julius.“ Egy ügyesen forgatott toll adja a közlebb bezárt országgyűlésnek képét. Bíráló álláspontra határozott deakpárti, de e körülmény, mely mindenesetre utját vágja annak, hogy a könyvcske még is sorban történeti munka legyen, nem akadályozza, hogy olvasójának fölvevő tárgya felől elég teljes képet adjon; s részint adatainál, részint a világos áttekintésnél fogva, melyet azok felett nyujt, marandóbb hasonvételre is van szánva. A röpiratnak Julius tőgójával takart szerzője, mint egyik lapban olvassuk, Csillag Gyula, egyike tehetséges fiatal journalistáinknak, kinek tavaly megjelent közlőgi tanulmánya is figyelemben részesült. A füzet Tettye Nándor könyvkereskedésében jelenik meg, s ára 48 kr. — Egy másik röpiratot Ráth Mór kiadásából vettünk; czime: „Deak-párti-e vagy ellenéki?“ Az ország intelligens középosztályához intézi a névtelen szerző, a ki — a mint látszik, szintén egyike jobb tollu hírlapíróinknak. Ára 40 kr.

Ugyancsak Ráthnál jelenik meg: „Öt év története“ (1867—1872.) Deák Ferencz husvétii cikkétől kezdve a mostani választásokig. Az események gondosan vannak összedalítva, a styl világos, könnyű, a jellemzésekben sok helyen erő és szellem van, de az események, melyeket a névtelen író fölkarol, sokkal közlebb esnek hozzánk, semhogy bárki is tárgyilagosan dolgozhatná föl. Szerző deak-párti, e párt diadalát kívánja, művében azt mutogatj, hogy e párt politikája egyzersmind Magyarország érdekepolitikája. Ekkép e munka nem teljesen történeti, hanem erősen röpirati jelleggel bír. De bármily pártköz tartozik is az olvasó, a 262 lapon összeszerkesztett események füzérét készséggel olvashatja át, miután az „öt év története“ észszel és szorgalommal irt munka, melyben a szenvedélyesség és tulzás kerülve van. A 17 ivnyi kötet ára 2 ft. 40 kr.

*(Német ellenéki napilap) indult meg Pesten e hó 1-től „Pester Tagblatt“ czimmal, Dr. Goldstein Adolf szerkesztése mellett. A másfél ivnyi lap ára: egész évre 13 frt, félévre 7 frt. A

„Pester Tagblatt“ a baloldali végrehajto-bizottság által a balközép közlönyeül elismertett.

*(A „Természettudományi Közlöny“) júniusi füzete megjelent s nagyobb czikkjei ezek: „Miert táplálkozunk? Balogh Kálmántól, „A smaragdrol“ Krenner Józseftől, s „Páris élelméze az 1870-diki ostrom alatt,“ Payen emlékirata után.

*(Az „Erdészeti Lapok“) májusi füzete a horvát-tótországi végvidék kincstári erdőgazdaságának korszerű átalakításáról, a vadászati törvényről, a bácskai kincstári erdőkről, a bécsi világkiállítás részletes erdészeti programjáról, stb. ad közleményeket. — Az „Erdészeti Lapok“ előfizetési díja egy évre 5 frt.

*(Fellegi Viktor,) mint szerkesztő és kiadó, az „Apolló“ című zenemű-folyóiratra ujalog föl-hívja az illető közönség figyelmét, miután a folyóirat nagy olcsósága mellett csak ugy állhat fön, ha a közönség tömegesen pártolja. — A zenemű-folyóirat különben rövid fönállása alatt is annyi értékes művet bocsátott közre, hogy a pártolást méltán megérdemli. Előfizetési ár egész évre 5 frt. A előfizetési pénzek a szerkesztőhöz Budára küldendők.

— Sz. J. (Magyar hírlapirodalom 1872-ben.) A „V. U.“ 5, 6, 12, 15, 16, 18, és 19-ik számában közölték óta meg a következők ez évben megindult hírlapokat kell fölemlitenünk:

Nemzeti Kortás. (Pest.) Melléklet a „Gyors-Posta“ napilaphoz. Fel. szerk. Aldor Imre. Kiadó-tulaj. Heckenast Gusztáv; nyomtatott saját nyomdájában. Megjelenik minden vasárnap 4-édrét egy iven. (Keletkezett május 19-én.)

Szabó János Közlöny. (Kalocsa.) Politikai s vegyes tartalmu hetilap. Fel. szerk. és kiadó-tulaj. Szabály Antal. Nyomatott Malatin és Holmeyer nyomdászok bettivel. Megjelenik minden esztőtökön kis ívrét egy iven. Előf. ára: egész évre 6 frt., félévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr. (Keletkezett május 16-án.) — Ellenéki lap.

Alföldi Figyelő. (Szentes.) Vegyes tartalmu hetilap. Laptulajdonos kiadó: Cherrier János. Laptulajdonos és fel. szerk. Horváth József; nyomtatott Cherrier Jánosnál. Megjelenik minden szombaton kis ívrét egy iven. Előf. ára: egész évre 4 frt., félévre 2 frt., negyedévre 1 frt. (Megjelent a mutatószám május 30-án; a lap rendszeren jul. 1-jétől fog megjelenni.)

Bács-Bodrog. (Baja.) Vegyes tartalmu hetilap. Kiadó Paul Károly nyomdász. Fel. szerkesztő: Aranyossy Lajos és Schön Bernát. Megjelenik minden szombaton 4-édrét egy iven. Előf. ára: egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. (Keletkezett június 1-jén.)

Közintézetek, egyletek.

*(A magyar tud. akadémia) első osztályának jun. 3-án tartott ülésében Riedl-Szende az ik-es igék ragozásáról értekezett, s emlité, hogy gymnáziumokban meroven ragaszkodnak oly nyelvtani szabályokhoz, melyeket a magyar nyelv meg nem tüir. Riedl némely állítás ellen Toldy Ferencz föl-szólt. — Ezután Toldy Ferencz értekezett a XV. és XVI. század magyar költőinek tájáról. A XV-ik század költői maradványai ismeretlen kezeztől erednek; elősorolja tartalmát, melyben a Thaly által nem rég fölfelezt Szabács bevételeéről szóló ének is benn foglaltatik. A XVI-ik század már gazdagabb költői termékekben, s erre nézve azon indítványt teszi, hogy a lajstrom nyomásé ki, s küldessék szét, talán a gyűjtemény még ki fog egészítettni aztal, hogy a tartalom-ból könyvtárnokok, könyvkedvelők stb. a hiányt fölfeleztvén, azt pótolni fogjuk. Végül Gyulai Pál osztálytitkár a folyó ügyekről tett jelentést. Bemutatja a Linzben Kanizs Zsigmond birtokában volt és Haffner József ott lakó hazánkfa által rendezett és akadémianak megküldött Bacsnányi-emlékeket, melyek könyvekbeli és kéziratokból állanak. Egyuttal megküldi nevezett hazánkfa Bacsnányinak s nevének a Bacsnányi-emlékek adatai nyomán általa kidolgozott életrajzát. Végül jelenti a titkár, hogy a Marczibányi-pályázatnál dícsérettel említett mű szerzője: Imre Sándor, debreczeni tanár.

*(A magyar történeti társulat) máj. 6-án tartá közgyűlést Horváth Mihály elnöktele alatt. Balogh László közfelkiáltással ismét megválasztottat pöntárnoknak. A választmány egy harmadát (17 tagok) kisorsolták, s e helyekre új választás történt. Elhatározták, hogy a társulat ez évi ki-rándulását a Szepességre, szept. 8-tól 16-ig fogja tartani. Az elindulás Pestrel 8-án lesz; egy bizottság Kassán fog működni, a többi bizottságok működési helye annak idejében a résztvevők ár-

nya szerint fog meghatározottani, miután Szepességre rendkívül érdekes és gazdag levéltárakkal bír. A zárulás, melyen a bizottságok be fognak számolni, szeptember 16-án fog megtartatni.

Egyház és iskola.

*(Dezso Szaniszló) volt országgyűlési képviselő, ki három évvel ezelőtt összes képviselői napidíját a tenkei választó kerület iskoláinak adományozta, most ujalog 1000 frtot adott át Harmath Károlynak oly czébből, hogy azt a választó-kerület iskolái között aránylagosan ossza fel. *(Br. Vécsey József) szabolcsmezei föld-birtokos a mártonfalvi ref. néptanító számára évenként 6, az aqsádi elagott ref. néptanító részére p díg évenként 42 köből gabnát rendelt. Hazafias adományáért a közoktatási miniszter elismerését nyilváníttotta.

*(A pesti államgymnáziumban) június 3-án egy már 6-szbe csavarodó ur tett vizsgálatot különféle tantárgyból. Ez az örvényi jegyző, Csatar Zsigmond; a művelődési hajlamnak e nyilvánítlása mindenesetre említésre méltó tényt képez.

*(A pozsonyi városi főreál-modához) igazgatóvá Samarjay Mihály rendes tanár és helyettes igazgató nevezetett ki.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

*(Mesterséges jeget) gyártanak a oszár-fürdőben. E jég finom fehér táblákból áll és átszűrt Dunavizből készül. Naponként másfél-száz mázsát gyártanak, és mázsáját házhoz szállítva csak hetven krajczárért árulják. Mint a „F. L.“ írja, e jég ollyne a természetes jég fölött nemcsak tisztaságában áll, hanem abban is, hogy szilárdan összeállván, nem megy belőle veszendőbe annyira. Nagy sulyt fektetnek továbbá a caraff-ok, üvegebe fagyott jegek előállítására házi használatra. Egy szélesszáju, hosszú üveg felében szilárdan összefagyott jég áll, s arra öntendő az ivóviz, mely így rövid időn teljesen átidegszik. Ez a pesti vízvezeték használatának nyáron át mintegy kiegészítését képezi. Egy ily jégüveg ára nyolcz krajczár.

*(A pénzügyminiszterium) egy hivatalnokot szándékozik kiküldeni Havannába, hogy ottani gyárakból mintaszivarokat hozzon hazánkba. *(Díjtűzés.) A francia kormány 2500 frank jutalmat tűzött ki annak számára, ki hathatós szert mutat be a dél-franciaországi szőlőkben nagy mérvben pusztító szőlőrovar (phloxera vastatrix) ellen.

Közlekedés

*(Kéjvonatok.) E hó 9-étől az osztrák államvasut-társaság Pestről Esztergom-Nánáig minden ünnepen és vasárnapon kéjvonatokat rendez. Az indulás mindig reggel 6 óra 75 perczkor lesz. Az árak a lehető legméréskeltebbek.

*(Az alsó-szabolcsi tiszasszabályozási társulat) május 26-án tartotta közgyűlést Debreczenben. A gyűlés elhatározta, hogy az összea építmények — köztük a Takta-zsilip — még az idei nyár folyamán megvizsgáltassanak.

Mi ujság?

*(Báró Eötvös Józsefnek) a nagy-kanizsai főgymnázium előtti téren, melyet most fásítanak be, szobort állítanak.

*(A magyar mérnök-és építés-egylet) három-emeletes házának építését megszülték a kétnyál-utca és csillag-utca sarkán Noy Béla tervei szerint és vezetése mellett. Már eddig is több nagy lelkü ajánlat tétetett egyes vállalatok és iparosok részéről; többi közt a Schlick-féle gyár, az összes vasneműeknek kiállításán kívül a léposóhoz való karvasat és állólámpásokat ajándékoló jelenté be; Rott jó híré üvegszemeszter az összes utcazi ablakoknak (63 db) tükör-üveggel való bőüvegezését díj nélkül teszi.

*(Pest piszkos utcáinak) söprésére a vállalkozásokban kifogyhatlan gr. Széchenyi Ödön már tervez adott be, melytől most ismét emlegetés és jámbor oajtás tárgya. Határozottan ellene van annak, hogy a söprés a város kezelése alatt legyen; mert e munka iránt az alsónéposztályban nagy az

ellenszenv, s különben is Pesten a dolgos két annyi foglalkozást kap, hogy az utcaszöprésre csak azok maradnak, kik más munkára képtelenek, s ekkép meg sem felelhetnek dolguknak. Legezelészerűbb tehát berlini mintára az utcatisztogatást a tűzoltóság egybekötötti, mely rendszer főelvéi következők volnának: Az utcatisztogatók tíz alkalomával a fecskendő körül szolgáltnál is alkalmaztatnának, mi által az utcatisztogatás iránt táplált előlételek elenyomlatk. Továbbá, úgy mint a tűzoltók, az utcaszöprők csapata is egy katonai testületet képez, melynek rendes lakatnyája, egyenruhája és rendes fizetése van. A javaslat egyéb részeiben azután felsoroltatnak a felügyelet és közszolgálat módoszatai, az utcatisztogatás minémisége, a városrészek felosztása, a szemétkihordás és utca-öntözés és a tisztogatás szabályai, és végre elő van terjesztve a költségvetés, mely szerint a belváros két kerületre, minden kerület pedig szakaszokra osztatik. A költségvetés 260,450 frta van tőve.

** (Gróf Nádasdy Lipót) még 1832-ben neveztetett ki I. Ferencz császár-király álta Komárom megye örökös főispánjává s ez évi december 10-én lesz negyven éve, hogy e méltóságát viseli. Negyven éves főispánja jubileumát Komárom megye közönsége említtett napon kiváló fényvel és kegyelettel készült megülni.

— (Kiszely Pál doroghmai jegyző.) kiről azt írták, hogy az államsorsjáték legutóbbi húzásánál 150,000 frtot nyert s ennek folytán képviselő-jelöltnék lép fel gr. Károlyi Gyula ellen, egy nyilatkozatban e hirt rossz akaratú rágalomnak nyilvánítja. „Igaz ugyan — ugymond — hogy a 150,000 frtot megnyertem, de sokkal magasabb s nemesebb eszmém vannak a sorstól réam halmozott kedvezmények mikénti elrendezéséről, mint-hogy azt vinkóra és parádi savanyú vizre elfe-csérlejem.”

** (Eljegyzés.) Benedek Aladár tehetséges fiatal költőnk a napokban jegyzé el Bittner Lina kasszonyt Aranyos-Maróton. A jövő hó 15-kén lesz esküvője a művelt és irodalommal is foglalkozó kasszonynyal.

** (Kettős aranymenyegző.) Polgár városában mult hó 23-án két testvér, névszerint Nemes Tóth Mátyás és Nemes Tóth József aranymenyegző-jét tartá. Az első 56, utóbbi 52 évet élt házassági életben. Az ezelőtt felszázaddal kötött mindkét házassági frigyot főtisztelendő Eperjesy Ferencz eszperesplébános erősítette meg és ismételte a fö-löttük ezelőtt felszázaddal elhangzott egyházi áldást, a jelen volt nagy számu közönséghez intézett alkalmi beszéd kíséretében. A szertartás után a két boldog párt haza kísérték, hol is azután a osárdást, ősi szokás szerint mindkét pár eljárta.

** (Berzenczey Lászlónak) nincs nyugta. Minap Brassóból a szászok, most meg Szászrégenből megugrasztották. Berzenczey panaszkodik, hogy vásárhelyi szereplése óta életét is fenyegetik. Másfélét azt írják, hogy Berzenczey Brassóban megvette az „Arany nap” nevű vendéglőadót 20,000 frtot.

** (Ügyes tolvajok.) Ismeretlen tolvajművé-szek a budai városmajor közelében levő mulató-kertek egyikéből minden asztalt és széket a magas kerítés daczára kiloptak. A lopás annál bámu-latra méltóbb, mivel a tolvajoknak alig volt egy-két percnyi alkalmas idejük, hogy a tolvajlást elkövesse. Még eddig nem akadtak nyomukra.

** (Büti igazságügyminisztert meglopták.) Eze-lőtt három héttel szobájából készpénzben és vasuti részvényekben 40,000 frtnyi érték eltűnt. A gyanu egy bejáratos hölgyre, Kovács Saroltára esett, s a kapitányság mindent elkövetett, hogy nyomába jusson. Hosszas kutatás után Némethné szegény sorsu szülészonnél találtak nyomára, kiről tudva volt, hogy Kovács Saroltával öszeköttetésben áll, s kinek fia közlébb 1000 frttal akart megveszte-getni egy városi hivatalnokot, hogy külföldre szö-lő utlevelet szerezzen valakinek. Némethnénél az ágyba rejtve 10,000 frtot talált. k. s a vállaltára

elismerte, hogy Kovács Saroltától kapta, de a tolvaj leány hollétéről nem akart semmit sem tudni. Látogatást tettek tehát a szülészóné leányánál Boros Ferencznél is az erdősor 5. számu házában. Míg ezt és férjét vallatták, a mellékszobából egy tót napzamosné jött ki s gyoraen távoznia akart, azo-ban szemé közbe néztek, s hiába nyelvelt tótul, ráismertek benne Kovács Sarolta kasszonynya. Thaisz kapitány (ki a nyomozást maga vezette) azonnal kutatáshoz kezdett, s a szalmazsákban 9 darab czeres, 5 darab százás, 12 darab ötvenes, 80 darab ötös, összesen 10,500 frt, továbbá 10 arany és 74 darab vasuti részvény, egyenkint 200 frt értékkel találtatott. Kovács Sarolta s a bűnré-szes Némethné, fiával együtt, fogva vannak. — A pesti főkapitányság rövid idő alatt több fényes jelét adta bünyyomozó képességének. Nyomára jött a Geromüller-féle órásbolt feltörőinek, meg-találta a porosz báró duzzadt tárczáját egy ledér-nőnél, egy sertés-kereskedő 13,000 ftját a szredis-tyei román pópánál, s most ujra egy nagy tolvaj-lási esetben járt el kitünő szerencsével.

** (Szinügyi hírek.) A nemzeti színház tagjai a júliusi szünidő alatt az idén is tesznek kirán-dulásokat a vidékre. A Feleki-pár, Prielle Kor-nélia, Szerdahelyi Kálmán és néhány fiatalabb színész Aradra, s innen Temesvárra mennek, a hol Follinus társulatának közreműködésével ren-dezendik előadásait. A Szigeti Imre és Náday vezetése alatt alakult társulat pedig Miskolcot, Kassát s Eperjest fogja meglátogatni.

** (A színi-képezele növényeinek gyakorlati vizsgálatai) nagy közönség előtt folytak le. A női növények között különösen kitüntette magát Csizgaházi Etelka, ki Vörösmartynak „Az uri hölgyhöz” irt költeményét nagy bensőséggel szá-valta el; az ifjak közül Demidor Imre tűnt ki.

** (Uj nemes.) Gschwindt Mihály pesti szesz-gyáros magyar nemességet kapott a királytól.

** (Beregszászról) írják nekünk, hogy Szen-kószky Rezső volt honvéd, s a posta-intézetnek egyik régi s buzgó napzamosa neveztetett ki oda postamesterré.

** (Az elhunyt Gorove Károly.) ki Gorove István volt-minisztert tette nagy vagyonának általános örökösévé, kisebb öszzegeket jótékony cézlokra is hagyott, többi közt a nemz. színház nyugdíj-intézetére s a lipótvárosi bazilikára egyenkint 150 frtot.

** (Halálozások.) Dránovics József, volt mohai reform. segédlelkész, Gyónkón máj. 29-én 28 éves korában meghalt. — Csete Antal somogyi prépost, a veszpremi székesegyház örkanonokja, közlébb hunyt el Pesten, hova rokoni látogatá-sára érkezett. — Reviczky Károly, komárommegyei lábatlani földbirtokos, Győrött 48 éves korában meghalt. — Bende Lajos, nagyváradi kereskedő, Nagyváradi városi választott képviselő s 1848 — 49-diki honvédtiszt 44 éves korában elhunyt. — Tenkén közlébb halt meg Liska J., köztiszte-lethen állott gyógyszerész, 72 éves korában. — Vankó Károly, tekintélyes porcellánkereskedő közlébb hunyt el. — Liedemann Hugo, vasuti fő-mérnök, ki több évet töltött Amerikában alkalmazva volt a Pacificque-vasut építésénél is, 30 éves korában elhunyt. — Gerstácker Frigyes, a híres német regényíró, kinek különösen az ame-rikai életből merített művei általános tetszésben részesülnek, s nem egy közölők magyar fordítá-sban is megjelent, — m. hó 31-én Braunschweig-ban meghalt.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 31. „Arny.” Vig opera 3 felv. Zenéjét szerz. Flotow. Szombat, június 1. Zsófia főbngó temetése miatt a szin-ház zárva volt. Vasárnap, jun. 2. „Liliumfi.” Eredeti vigjáték 3 felv. Irtá Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi. Hétfő, jun. 3. Először: „A várderemben.” Dramolet 1 felv. Irtá Ábrányi Emil. — „Ádám és Éva.” Vigjáték 1 felv. Irtá Berzsi Árpád. — „Kukli prédikációk.” Vigjáték 1 felv. Irtá Moser; ford. Sz. K.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for days of the week, religious observances (Katholikus és protestans naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara), and public holidays (N a p, H o l d).

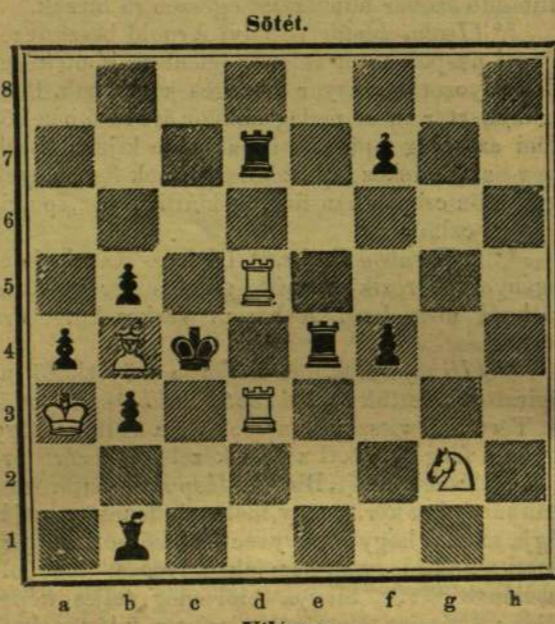
Kedd, jun. 4. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Gounod. Szerda, jun. 5. „Utolsó levél.” Vigjáték 3 felv. Irtá Sardou; ford. Szerdahelyi Kálmán. Csütörtök, jun. 6. „Tannhäuser.” Opera 3 felv. Szöve-gét és zenéjét írta Wagner Richárd.

Szerkesztői mondanivaló.

— Az özvegy és fia. Sokszor s jobban is megénekel-t tárgy. Igaz, hogy mai napaság bajos absolut lecsot köve-telni a versektől, mert remekel ritkán teremnek. De a leg-kedvesebb a mit kívánhatunk, hogy vagy a tárgyban, vagy az eszmében, vagy a hangban legyen valami új; s hol egy-iket sem találjuk, meg kell tagadnunk a közlést, habár a verset ép oly kevéssé mondhatjuk absolut rossznak, mint jónak. — Csallóköz. K. F. Tudósítást kérünk, nem polemia-t. Tekintse ön sok oldalról igénybe vett lapjainkat. — H-y J. Kemény Zs. „Korteszédes és ellenszerei” címü munkáját ajánlhatjuk; rég jelent meg — még a 40-es években, — de oly igazságokat tartalmaz, a melyeknek ma is hasznát vehetünk. A tudósításokra néve kérjük önt, s általában öszes t. levelezőknek, hogy hetilapunk terjedel-mét tekintetbe véve, minél rövidebben s leginkább a tények áll előadására szorítkozva írják leveleiket. Mint egy alkalmal boldogult elődünk, mi is azt mondjuk: az okosko-dást bizzuk az olvasóra; s legyen a jelszó: „mindent elmon-dani, de röviden.” — Előre... Prózában jobban hangzanak, mint éne-kelve. A nemes eszméket nem szabad rossz rímek által ves-zélyeztetni. — E. Gy. „A jósóné” igenis-terjedelmes, s egyéb kifogá-saink is vannak ellene. Az említtett rajzok közt talán akad olyan is, mely inkább illenek lapunkba. Ezt visszaküldjük. — Szathmar. H. I. A népmulatság leírását alkalmilag fölhasználjuk. — Pest. F. J. Tárgyánál fogva nem nekitak való.

SAKKJÁTÉK.

654-ik sz. f. — Heydt O.-tól (Laibachban.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 649-ik számú feladvány megfejtése.

(Czenthe Józseftől Miskolczban.)

- VII. Söt. 1. He5-e6 Kc5-d7(a) 2. Hc4-e5+ Kd7-e6 3. f4-f5+ Ke6-f5 4. Vg2-g4 matt. VII. a) 1. ... 1. b5-o4(b) 2. Bd5-c5+ 2. Ke6-d7 3. He6-f8+ 3. Kd7-e8 4. Bc5-e8 matt. VII. Söt. 1. f7-eb: 2. Vg2-c2 2. Ke6-d7 3. Hc4-e5+ 3. Kd7-e8 4. Ve2-c8 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Glesinger Zeigmond. — Jászakéren: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — Karcagyon: Kacsó Lajos. — Homonnán: Farkas Bertalan. — N.-Szalontán: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

Melléklet: „Nefejejts” címü szépirodalmi és divatlap előfizetési fölhívása.

TARTALOM.

A választási mozgalmak (két képpel). — A Kisfaludy-társaság népköltési gyűjteményéből. — Kairó (vége). — Rügen szigete (három képpel). — Magyar népköltési gyűjtemény. — Levél Ausztráliából. — Hirlap-gyűjtemények. — Egyveleg. — Tarház: Irodalom és művészet. — Köz-intézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölés szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Beküldetett.

A korneburgi marhapor használata fölött ő felsége a porosz király udvari istállóiban, egy Berlin első rangu állatgyógyászati kapocztás a következőkről érte-sül: Willisen, kir. porosz al-hadvezér ő excellenciája, s ő felsége fölözvismestere a neki megküldött s Kwizda gyógyszerész által felaltat korneburgi marhapor alólított azon meghagyással származtatá át, hogy azt vegytanilag vizsgálja meg, s vegye használatba a kir. udvari főistállóiban. A taglalo s nagytö-üvegű vizsgálat kimutató, hogy a keresett por gyógyszeres anyagokat tartalmaz, melyek közvetlen a nyirk-edények rendszerére izgatólag, az étvágyra előmozdítólag, a gyomor s vastag-belek emésztő szerveire javítólag hatnak. 1812 (1)

Egy, két havon át folytatott kísérleti használat a kir. udvari istállóiban e hath. tősságot eléggé bebizonyítá, — s így az említtett por, nemcsak a használati utasításokon előirt bajokban egy — czél szerű, s az állat által könnyen bevehető gyógy-szer, — hanem mint a sikeres eredmények megmutatták oly esetekben is, hol az azzal születtet, vagy az emésztetlenség s bélgyörcsre hajlandóság mutatkozik.

Olyant, alólított hivatala erejénél fogva bizonyíthat, s hivatalos pecsétjével megerősíthet. Dr. Knauer. Berlin. az öszes királyi udvari istállók fő-órvosza s 1-ös oszt. gyógyszerész.

A „VICTORIA” biztosító-társaság, mely Kolozsvárt 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris 3.200.059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bir biztosításokat elfogad:

- I. Tűzkárok ellen. II. Szállítmányi áruk, utoni károsodás ellen. III. Jégkárok ellen, mindennemű terményekre. Végre: IV. az ember életére, minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Eletbiztosítási példák: I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet: Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr. ... II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korában fizetendő 1000 ft. kihá-zasítási vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet: Egy 1 éves gyermektől 18 korévig 20 korévig 24 korévig ... III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamely elhalálozásokor, a tulóló részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 30 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadja a

tulélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is. Minden biztosítási műveletknél a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségben részesülnek. Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenkben bővebb felvilágosítással szolgálunk a társasági felügyelő, vidéki ügynökök és a „Victoria” biztosító-társaság vezérügynöksége Pesten, (régi posta-utca 2. sz., 2. emelet.) Utannymas nem díjaztatik. 1189 (14-26)

Vidats István gépgyára

Pesten. kétnyul-utca 8. sz. ajánlja a t. gazdász urak becses figyelmébe legjobb szerkezettü vi-lághírű Vidats-ekéit, állítható taligáit, szecskavágoit, darálóit, Cseplőgépeit gőz- és loerőre, Kukoricza-morzsolóit, gép-széna-gereblyéit és VIDATS-rostáit s kitünő borsajtóit stb.

Biztos kütöböl tudomásunkra esvén, mikép talákozunk külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéket utancsinaltatni s a Vidats nevet is az így utancsinalt ekkére hamisan rányomatni szabad-nak tartják. 1280 (10-12) Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljá-rás ellen midőn ennell határozottan tiltakozni köteleességünknek tartan-ók, egyszerűen figyelmeztetjük tisztelt gazdászainkat, kik gyárunkat megrendeléseikkel megisztartelni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elúrásításával foglalkozni óhajtanának, miszerint meg-rendeléseiket ezental a hamis ekkéllé megcsalással kikerüléssel tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sze-veskedjenek. Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

KORNEUBURGI MARHAPOR.

A cs. kir. engedményezett a cs. kir. osztrák, kir. porosz s a kir. szász kormányok által engedélyezett, a hamburgi, londoni, párisi, müncheni, s bécsi érmek által kitüntetve, ő felsége az angol királyné, valamint ő felsége a porosz király udvari istállóiban a legjobb eredményekkel haszná-lva s évek hosszú során át elégségesen megpróbált korneburgi marhapor. Lovaknál: jónemű s gyanus mirigy s nátha ellen, gége fájdalom s a rüpférgék ellen; különösen alkalmas a ló teljes test, s tüszősgémbi tartására. Szarvasmarháknál: beteges állapotú változókon tej-elkülönítés eseteiben, mely az emésztés háborgatása következtében kevés és rossz tejadása által származnak, használata által a tej minősége meglepőleg javul; továbbá vérféjes, gilisztabetegségek s a széhas ellen, ugmint annak alkalmazása teheneknél a borjuzás tartama alatt nagyon hasznosnak bizonyult be és gyenge borjúk, annak használata által szemlato-mást tenyésznek. 1809 (1-2) Juhoknál: a májgilyasza eltávolítására, a guga, épen ugy az altesti szervek háborgatott működésének előmozdítására, — hol télenség forogván fen.

Üditő-nedv lovak számára

Kwizda Ferencz Jánostól Korneuburgban. Az egyetlen szer, mely a magas cs. kir. egészségügyi hatóság által gondosan meg-vizsgáltatván, — ő felsége I. Ferencz József császár által egy kizárólagos szabá-dalommal tüntetett ki. Ugyanaz, a lovat a legnagyobb megerőteltéssel járó munka alatt is, egész a késő korig kitartóvá teszi, s vidámságban tartja, s különösen erősitőül szolgál azt haszná-lva, a nagyobb fáradsággal járó munka elvégzése előtt s után; — továbbá: csúszos fájdalom, bénaság, ivhurdaganatok, megrándulás, kifezamodás s rokkantság stb. eseteiben, a fennfekvő számtalan elismerő okiratok bizonylatjai szerint. Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Ló-patakenőcs, kérges törékeny paták gyógyítására, kisebbszéri üreges ol-dalak stb. ellen. — Egy szelence ára 1 ft. 25 kr.

Pata-nyirpor, a lovak nyirrothadás ellen — Egy üveg ára 70 krajczár.

Kutya-labdaesok, kutya-betegségek ellen, u. m. görcs, vidatáncz, oszozsóbán-talmak s a kutyak közönséges betegségei ellen.

Bizos övszer az ebdh ellen. — Egy doboz ára 80 kr.

Erdőtakarmány, lovak és szarvasmarhák számára, lesoványodott állatok gyors fölségelésére, a vérmérséklet felbőrszítése, s a hizlalás előmozdítására. Egy nagy láda ára 6 ft., egy kisebb 3 ft., egy csomag 30 kr.

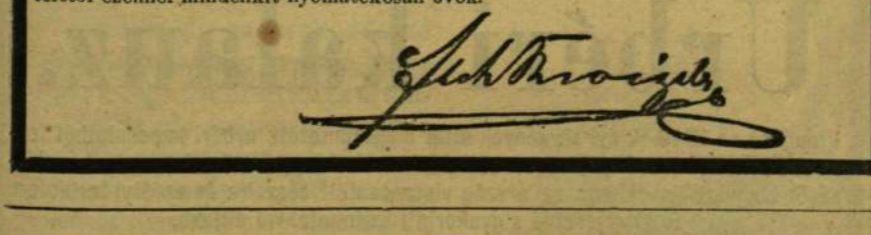
Sertéspor, a futó üszög ellen. — Egy nagy csomag ára 1 ft. 26 kr., egy kisebb csomag 63 kr. 1809 (1-2)

Gyógypor, házi szárnyasállatok számára, a házi szárnyasok hullása, ludak, kacsák, tyukok s gyöngytyukok stb. közönséges betegségei ellen. — Egy csomag ára 50 kr.

A Kwizda-féle állatgyógyászati szerek valódi minőségben megszerzethetők: PESTEN Török József ur gyógyszerésznél, király-utca 7. szám; Thal-mayer A. s társa; Halbauer testvérek; Rakodczay A.; Frommer H.; Krie-sche A. s Kovacs J. J. uraknál. BUDÁN az udvari gyógyszerértárban; ezenkívül Magyarországon majdnem minden városa- és mesővárosában léteznek raktárak, melyek öszesen, az olvasottabb lapokban időnként közlésütnek.

Ovas. Csaldások kikerülése tekintetéből tisztelettel kérek, hogy a mint a maga nemében egyetlen szer — cs. kir. szabadalommal tüntetett ki, más hasonnemű s ha-önnvezettü készítményekkel öszre ne tévesztessék; továbbá kérek, hogy azt szives figyelemre méltatni, hogy a korneburgi marhapor minden függvénye, az itt látható hasonmásu vörösfesték nyomású aláírással van ellátva, s kötelelességemnek tartom ezuttal közhírre tenni, hogy hamisítványok fordulnak elő, melyek egészen hatánséknélküli, s mi több, ártalmas alkatrészekből vannak öszállítva, melyek megvé-telétől ennell mindenkit nyomatékosan övök.

Wheeler és Wilson-réle varrógépek — Manufacturing — Kompagnie New-Yorkban. van szerencsékük ezenell köztudomásra jut-tatni, hogy gyártmányaik árait leszállították, s hogy azok csakis a magyar koronországok képviselőjénél OHM C. O. Pesten, József-ter 15-ik sz. alatt kaphatók s rendelhetők meg általó a valódi s dícséretesen ismert családú varrógépek 70 ft-óll kezdve s feljebb. Ez alkalommal bítrak meggyárunkat illetőleg, bár honnan tétetnének is ajánlatok, azok a vevők tővára vezetése-n nyugszanak, s övnek mindenkit az effle lelkiismeretlen varrógép-kereske-dőktől, kik nem állítják vedmarkukat s belyegőnkent meghamisítani. Illusztrált árjegyzékek egész készsöggel szolgáltatnak ki s kül-detnek meg. 1290 (4-34)

Árleszállítás. Wheeler és Wilson-réle varrógépek — Manufacturing — Kompagnie New-Yorkban. van szerencsékük ezenell köztudomásra jut-tatni, hogy gyártmányaik árait leszállították, s hogy azok csakis a magyar koronországok képviselőjénél OHM C. O. Pesten, József-ter 15-ik sz. alatt kaphatók s rendelhetők meg általó a valódi s dícséretesen ismert családú varrógépek 70 ft-óll kezdve s feljebb. Ez alkalommal bítrak meggyárunkat illetőleg, bár honnan tétetnének is ajánlatok, azok a vevők tővára vezetése-n nyugszanak, s övnek mindenkit az effle lelkiismeretlen varrógép-kereske-dőktől, kik nem állítják vedmarkukat s belyegőnkent meghamisítani. Illusztrált árjegyzékek egész készsöggel szolgáltatnak ki s kül-detnek meg. 1290 (4-34)

Árleszállítás. Wheeler és Wilson-réle varrógépek — Manufacturing — Kompagnie New-Yorkban. van szerencsékük ezenell köztudomásra jut-tatni, hogy gyártmányaik árait leszállították, s hogy azok csakis a magyar koronországok képviselőjénél OHM C. O. Pesten, József-ter 15-ik sz. alatt kaphatók s rendelhetők meg általó a valódi s dícséretesen ismert családú varrógépek 70 ft-óll kezdve s feljebb. Ez alkalommal bítrak meggyárunkat illetőleg, bár honnan tétetnének is ajánlatok, azok a vevők tővára vezetése-n nyugszanak, s övnek mindenkit az effle lelkiismeretlen varrógép-kereske-dőktől, kik nem állítják vedmarkukat s belyegőnkent meghamisítani. Illusztrált árjegyzékek egész készsöggel szolgáltatnak ki s kül-detnek meg. 1290 (4-34)

Foulke és Társa

üggyédek és telepítők

New-York,
149 Broadway.

1269 (21-52)

Löwinger A. és Társa

papír-kereskedése

Pesten,
hatvani-utca 6. sz.,
a „tanulóhoz”

ajánlja a következő alkalmi cikkeket:

Levélpapírok.

100 db. nével dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal szinnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.

100 levél és borítékhoz diszes doboz adatik.
1 rizsa, 960 levél negyedrétben, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csöpü papírból, negyedrét a czéggel fekete nyomattal 5, 6 ft.

Látogató-jegyek
à la Minute.

Szines nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom szines karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvnyomat finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.

1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.

Minden további ezer 50 krral olcsóbb.

Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbeli megrendelések utánvét mellett teljesíthetnek.

A fent elősorolt mennyiségek kivül — kevesebb nem rendelhető meg.

1284 (2-4)

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatású **patkány- és egerirtőszer.** Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. o. é.

Cs. és kir. szab. gyökere-senható **poloska-irtőszer,** butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. o. é.

Földművelés hatása **poloska-irtószer,** falazat számára. Festésnél, mosásnál vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 5 ft. o. é. 1 pintes üveg elégséges egy közép nagyságú szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökere-sen ható **sváb-bogár** (Heimchen) **irtó-por.** 1 csomag ára 30 kr., 6 csomag ára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarov-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. o. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. o. é.

A legesélyesebb megrendelések is, a illeték beküldése vagy utánvét mellett, pontosan teljesíthetnek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánataira díj- és bérmentesen megküldetnek.

Alólírt gyár, kölcsönös meg-egyezés folytán, egyszersmind városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruraktárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett fergektől megtisztítására kezesség mellett vállalkozik. 1292 (5-24)

Azon határozó eredmények közlül, melyek fereg-irtó szereim alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügy-miniszterium palotái; továbbá Pestetich Ágoston és Festetich Dénes grófok palotái stb. stb.

Számos megrendelést vár:

REISS B.,
magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a fergek gyökere kiirtására
Pesten, három korona-utca 9. sz.

Gyors és biztos kiirtása a

patkányok és egereknek,

az ő felsége első Ferenc József császár által egy kizárólagos szabadalommal kitüntetett

patkányméreg által,

mely valódi minőségben kapható:

Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám. — Továbbá a birodalom legtöbb fő- és mezővárosaiban. 1311 (2-8)

Ára egy darabnak 50 kr. a. é.

Lőerejű oszlop-cseplőgépek,

valamint egyéb gazdasági eszközök raktára.

Alulírott közhírré teszem, miszerint nálam a külföldi leghíreseb gyárak által készített lőerejű **cseplőgépek,** melyek egyszerűségük, könnyűségük és olcsóságuk miatt legjobban ajánlatnak — folyton készletben tartanak.

Ezen gépek két erős vagy három gyengébb lő által hajthatók s naponta 150 nagy keresztet csépelnek, egyszersmind a szármát hátulról kirúvván, semmiféle toklaszt hátra nem hagynak.

Meghatározott áruk loco Ó-Becsén 140 frttól 600-ig; 6 lőerejű, szállítható, tisztító-gépezettel, melynél a gabona rostáltna kijön, 1850 frt.

Minden raktáramon eladott gép előbb összeállítatik s érték egy évi kezesség vállalatik, kivéve azon esetet, melyek vigyázatlanságból eredhetnek.

Minden különben kaphatók kitűnő szerkezetű **cseh boronok,** párja 31 frt. Nemkülönbözten kaphatók **Ujabb minőségű kukorica-morzsoló-gép** 52 frt. — ehhez taligák 12 ft. — Ujabb minőségű **kukorica-szekekavagó** 120—220 frt. — **Fafűrészlők** 2 lőereje alkalmazhatók, melyek naponta 12 öl fát vághatnak, 150 frt.

Raktáram létezik saját házámmal Ó-Becsén, a hol is nevezett gépek megtekinthetők.

Krwarics Hugó,
gazdász és gazdasági gépezetek raktára.
1295 (5-9)

Nyolczadik kiadás

(magyar nyelven negyedik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 1151 (5-12)

Függelékkel a bujakeri ragályzástól és Dr. Rodet, lyoni orvos **ragályelleni legbiztosb óv-szeréről.**

a férfi és női ivarszerek bonctani ábráival.
Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több; utánvétellel 40 krral több.
Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt:

Dr. Elber V. P.
Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Csak alapos gyógyítás biztos utóbajok ellen.

Titkos betegségeket, s tehetetlenséget, elgyengült férfierőt.

gyakori magömlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel anélkül hogy a beteg hivatalában vagy életmódjában gátlatnak, minden igazító szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezetteket 48 óra alatt) gyógyítja **Weiss J. gyak. orvos és szülész,** az itteni cs. kir. garnison főkórházban kizsoltgált osztályosorvos, a m. kir. természetudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyszeredokhoz jól beosztott rendelő-intezetében Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső melet. (a „2 buszhoz” címzett kávéház felett), naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férfiak és hölgyek részére külön-külön városbaba van
Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1277 (6-12)

Urbéri kalauz.

Utmutató az 1848-ik évi törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt, s azzal rokon és összeköttetésben lévő jog- és birtokviszonyok rendezését tárgyozó ügyekben; az ország visszacsatolt részeire és erdélyi területére is kiterjesztve s gyakorlati iratmintákkal ellátva.

Községi jegyzők, ügyvédi vizgára készülők s kezdő ügyvédek és bírák használatára.

Irta
Tóth Lajos,
köz- és váltó-ügyvéd, Pestmegye volt tisztí főügyésze.

(8-rét, 408 lap) füzve 2 forint 50 krajczár.

Tekintve a még függőben lévő birtokrendezési és szabályozási perek jelentékeny számát s különösen a legelő, erdő és nádas elkülönítése iránti pereknek az 1871. LIII. törvényezikk 48-ik §-ában megszabott egy évi záros határidő alatt az illető királyi törvényszékek előtt bekövetkezendő újabb folyamatba tételét; ezen, a birtokszabályozási perek és kérdések által közvetlen érdekelt községek jegyzői és az ügyvédi vizgára készülő ifjúság, de kezdő ügyvédek és bírák által is elméleti és gyakorlati utmutatóul használható, s 26 sűrűn nyomott ívet tartalmazva a fentnevezett kiadásában már megjelent korszerű munka a t. cz. közönség figyelmébe ajánlatik.

24-ik szám. Tizenkilencedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, június 16-án 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábrótt petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalkunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Palmieri.

Közel két éve, hogy a Vezuv, kisebb-nagyobb szüneteket tartva, csaknem folytonosan működik. A közelében fekvő városok lakói már hozzá szoktak nyugtalanságaihoz; a láva-ömlés, mi már hónapok óta tartott, az egymásután szaporán feltóduló fumarolák, sűrű vizgözből álló felhők, nem igen ejtették őket rettegésbe. Sokkal régebbi idő óta gyönyörködnek már e felséges panorámában, semhogy eszközbe jutna megfutamodni előle. Csodálatos nép lakja a Vezuv környékét. Az igazán jobban szereti a szülőföldét saját életénél; nagy része még a legborzasztóbb veszély idejében se siet menekülni.

Torre del Greco városkát például, mely a Vezuvtól nyugotra, a főkraterhez igen közel a tenger parton fekszik, már századok óta sanyargatják a vulkán kitérésai, s csaknem ugyanannyiszor pusztult el, a hány-szor a Vezuvnak nagyobb kitérése volt; lakosai mégis mindannyiszor visszatértek s a hamu és láva födte romok fölé új várost építettek. Ebből a rendkívüli ragaszkodásból lehet talán kimagyarzni, hogy még a legutóbbi kitérés alkalmával is oly számosan estek a vulkán pusztításainak áldozatul; mert az április 26-ki nagy kitérés nem jött oly váratlanul, mint sokan gondolják. Hiszen már hónapok óta mutatkoztak előjelei, azóta a vulkán mind élénkebben és élénkebben kezdett működni, s néhány nappal előbb már mindenre el lehettek készülvé a környék lakói, mig 25-én délelőtt Palmieri tanár, a vezuvi észlelde igazgatója, már határozottan figyelmeztetett a küszöbön álló katasztrófára.

Palmieri tanár e veszélyes időben és még veszedelmesebb helyen, a diühöngő krater közelében levő észleldeben, *) a legnagyobb lelki nyugalommal és valódi hősi bátorsággal állotta meg helyét. A tudomány embere nem ret-

tent vissza a legnagyobb veszélytől sem. Éjet, napot műszerei mellett töltve, nyugodtan, minden izgalom nélkül küldözte le a városokba távirati tudósításait, elővigyázati rendszabályokra figyelmeztetett a szerteömlő láva és sűrűn hulló vulkáni hamu pusztításai ellen; vizsgáztal, megnyugtatta a rettegő lakosokat. A vulkán dörgései elkábitották, az észlelde 4—5 hüvelyknyi hamuréteg borivá, falai átmelegültek, a lehulló kövek folyton dörmögtek födelén; a levegő kengőzőktől volt terhes, oly nyomasztó, mintha csak egy

Leirhatlan volt az öröm, midőn tisztelőit az ellenkezőről tudósítá egy táviratában, melyben jelenté, hogy a kitérés alatt tett észleletei becses adatokkal fogják gazdagítani a tudományt.

A mily egyetlen a maga nemében ezen obszervatorium, ép oly kiváló hely jutott a Vezuv számára a vulkánok történetében, mert valamennyi tüzhányó közt legjobban hozzá lehet férni, legjobban ismerik és leggyakrabban észlelték; így csak a kereszttyén időszámítás alatt ötvennél több kitérése van följegyezve. Azt mondhatjuk róla, hogy a vulkánok teoriájának legfőbb alapját képezi, s hogy a Vezuv irodalma egyszersmind a vulkanologia története. A mit csak a vulkánokról tudunk, azt magán a Vezuvon könnyen és világosan áttekinthetjük.

Palmieri a kitérés alatt tett tudományos észleleteiről már küldött is a francia tudományos akadémiához egy rövidke előleges jelentést, melyben a többek közt azt írja, hogy a négyszáz öl széles lávafo-lyamból több helyütt hatalmas gőzfelhők és izzó salakdarabok törtek ki az obszervatorium közelében; s ebből — Nápolyból tekintve — némelyek azt következtették, hogy ama helyeken új nyílások keletkeztek, melyek az észlelde t fenyegetik, hanem ezek a tinémények igen mulékonyak voltak s egyik kitérés sem tartott tovább félóránál.

Palmieri további részletes tudósításait a tudományos körökben nagy érdekléssel várják, s a kitűnő tudóst most mindenfelé a legnagyobb kitiintetésekben részesítik. A nápolyi polgárság bálványozza rend-kívüli nemes jellemeit és bátorságáért. Az utóbbi napokban határtalan lelkesedéssel fogadták mindenütt; a Vezuv kitéréséről tartott előadása után hálafeliratokkal, költeményekkel, emlékpénzkekkel halmozták el; az egyetemi fiatalság pedig mindenféle ová-

PALMIERI.

*) Rajzát és leírását L. a „V. U.” ez évi 22-ik számában.